

Dorota Kozłowska

Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN

ORCID 0000-0001-5826-4381

„Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” (1956–1965) w bibliografii historii nauki czasopisma „Isis”. Rekonesans badawczy

“Quarterly Journal of the History of Science and Technology” (1956–1965) in the “Isis” Bibliography of the History of Science: An Exploratory Study

The article examines the materials from the “Quarterly Journal of the History of Science and Technology” (covering the years 1956–1965) which can be found in the current bibliography of the history of science published in “Isis. An International Review Devoted to the History of Science and Its Cultural Influences”. It discusses the contents of the *Isis Critical Bibliography* (1956–1965, 10 vols.), the *Isis Cumulative Bibliography 1913–1965* (5 vols.), and the *Isis Cumulative Bibliography 1966–1975* (2 vols.), as works from the 1965 volume of the “Quarterly Journal” were included in both volumes of the latter. This study is the first in a planned series of analyses concerning the presence of Polish publications in these bibliographies.

Keywords: bibliography, history of science, “Quarterly Journal of the History of Science and Technology”, “Bibliography of the History of Science”

Słowa kluczowe: bibliografia, historia nauki, „Kwartalnik Historii Nauki”, „Bibliography of the History of Science”

Wstęp

Niniejsze opracowanie ma na celu prześledzenie i skomentowanie obecności polskich publikacji z dziedziny historii nauki w wydawanej od 1913 r. bieżącej bibliografii historii nauki, zamieszczanej w kwartalniku „Isis. An International Review Devoted to the History of Science and its Cultural Influences”. Stanowi ono rekonesans badawczy, ilość zawartego w tych bibliografiach materiału spowodowała bowiem konieczność ograniczenia obszaru badawczego do pierwszej dekady ukazywania się „Kwartalnika Historii Nauki

i Techniki” (jako wiodącego, krajowego czasopisma z dziedziny historii nauki). W kolejnych artykułach planowane jest uzupełnienie analizy zarówno o dalsze lata ukazywania się „Kwartalnika”, jak i o materiały pochodzące z innych czasopism i książek z omawianej dziedziny. Stawiając sobie za cel uchwycenie charakteru recepcji polskiej historiografii naukowej i ewentualnych trendów tej recepcji, należy podjąć próbę odpowiedzi na pytania o celowość lub ewentualną przypadkowość dokonywanych przez redaktorów „Isis” wyborów. Czy redakcja wypracowała spójną politykę i ściśle procedury w tym zakresie oraz czy można dostrzec w tym zakresie jakąś zmienność chronologiczną? Pytania te wydają się o tyle istotne, że łamy *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*, przełamując bariery polityczne i językowe, stanowiły istotny kanał, którym prace polskich historyków nauki, w swej treści omawiające zazwyczaj, mało znany zagranicznym odbiorcom, dorobek polskiej nauki i techniki, trafiały do obiegu międzynarodowego. Poza zwykłą notą bibliograficzną zamieszczano tam czasem, także streszczenia artykułów, część prac otrzymywała szansę na nieco lepszą prezentację treści.

Kilka słów o *Isis Critical Bibliography*

W 1912 r. George Sarton¹ rozpoczął prace nad utworzeniem międzynarodowego czasopisma „Isis” poświęconego historii i organizacji nauki. Pierwszy numer ukazał się w 1913 r. Czasopismo zawierało artykuły tematyczne, omawiające szczegółowo najważniejsze zagadnienia tej dziedziny. Początkowo ukazywało się w Belgii. Po I wojnie światowej Sarton przeniósł się do Stanów Zjednoczonych i tam kontynuował pracę nad czasopiśmie. Każdy tom (składający się z 4 zeszytów), zawierał bibliografię krytyczną publikacji (czasem nawet w dwóch numerach rocznie) z dziedziny szeroko pojętej historii nauki. Materiał bibliograficzny gromadzony przez Sartona i redakcję z upływem lat stawał się coraz obszerniejszy, dlatego też od 1969 r. zdecydowano o wydawaniu dodatkowego, piątego numeru: *Isis Critical Bibliography*², w całości poświęconego bibliografii historii nauki. Sarton redagował ją przez cztery dekady od 1913 do 1953 r. Po przejściu Sartona na emeryturę³ prace nad tworzeniem bibliografii kontynuował Komitet, pod przewodnictwem

- 1 George Sarton (1884–1956) urodzony w Belgii chemik i historyk. Profesor Uniwersytetu Harvarda. Uważany za twórcę dyscypliny: historia nauki, jako samodzielnego kierunku studiów. Jego najbardziej najważniejszymi dziełami były *A Guide to the History of Science*, t. 1–3, Waltham, Mas. 1952, i oraz okazujące się do dziś czasopismo „Isis”, które redagował przez prawie 40 lat. Obszerniejszą notkę bibliograficzną dotyczącą Sartona zob.: Z. Roskal, *Platońska kosmologia, anatomia i matematyka w nauce greckiej*, „Kwartalnik Historii Nauki” 2001, t. 46, nr 4, s. 49–50 (przyp. 5).
- 2 Bibliografia Isis jest znana jako IsisCB, ale skrót ten zmienił przez lata swoje znaczenie. Za czasów redagowania jej przez Sartona była to bibliografia krytyczna (*Critical Bibliography*), zawierająca komentarz naukowy do wielu zamieszczanych tam pozycji. Następnie redaktor Neu, nie będący formalnie wykształconym historykiem nauki, zmienił nazwę na *Current Bibliography*, ponieważ zabrakło w niej komentarza krytycznego w miejsce którego pojawił się komentarz opisowy. Po opublikowaniu wydań zbiorczych bibliografii (Whitrow i Neua) skrót „CB” oznaczał *Cumulative Bibliography*. Obecnie jest to bibliografia bieżąca. Zob. S. Weldon, *Bibliography is Social. Organizing Knowledge in the Isis Bibliography from Sarton to the Early Twenty-First Century*, „Isis” 2013, t. 104, s. 542 (przyp. 4).
- 3 Ostatnim numerem bibliografii pod redakcją Sartona była *Seventy-Ninth Critical Bibliography of the History and Philosophy of Science and of the History of Civilization (To 31 August 1952)*, red. G. Sarton, F. Siegel, „Isis” 1953, t. 44, nr 1–2, s. 10–204. Po rocznej przerwie (brak bibliografii w 1954 r.) ukazał się 80 numer bibliografii (*Eightieth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences*, red. I.B. Cohen, K. Strelsky, „Isis” 1955, t. 46, nr 2, s. 111–220).

redaktora naczelnego czasopisma „Isis” (kolejno: I. Bernard Cohen, Harry Woolf i Robert P. Multhauf). Pod koniec lat sześćdziesiątych XX w. redakcję bibliografii przejął John Neu, bibliotekarz Uniwersytetu Wisconsin. Z pomocą asystentów przygotowywał bibliografię przez ponad 30 lat. Do 1975 r. ukazało się 100 numerów *Isis Critical Bibliography*. Jak pisał Cohen⁴, rozwój historii nauki i zainteresowanie się tą tematyką coraz większego grona naukowców uczyniło koniecznym wytworzenie jakiegoś instrumentu umożliwiającego łatwiejsze poszukiwanie cennych informacji opublikowanych w *Isis Critical Bibliography*, ponieważ korzystanie z tak wielu tomów w celu odnalezienia odniesień do pojedynczego autora, tematu, okresu lub regionu historycznego stawało się coraz żmudniejszym przedsięwzięciem. Dlatego też Redakcja przejęła pomysł Sartona „przechowywania wszystkich dokumentów, stulecie po stuleciu”⁵ i wydała kilka tomów zbiorczych dla bibliografii opublikowanej w czasopiśmie „Isis” w latach 1913–1975. Do przygotowania i opracowania materiału z lat 1913–1965 zatrudniono pod koniec lat sześćdziesiątych XX w. Magdę Whitrow⁶, bibliotekarkę z Imperial College w Londynie; zadanie to zajęło jej piętnaście lat. Whitrow zebrała w bibliografii zbiorczej materiał z 90 tomów *Isis Critical Bibliography* (numery 1/1913–90/1965). Pracę swą, pt. *Isis Cumulative Bibliography 1913–1965*, opublikowała w latach 1971–1982 r. (5 tomów)⁷. Jak sama zaznaczyła we wstępie do bibliografii, dodała kilka pozycji nie odnotowanych w *Isis Critical Bibliography*, ale nie podjęła próby znaczącego zwiększenia liczby pominiętych wpisów, ponieważ wykraczałoby to poza zakres wyznaczonego jej zadania⁸.

Whitrow zaznaczyła również, że zawartość *Isis Critical Bibliography* przez 40 lat była osobistym wyborem Sartona, ukierunkowanym na jego własne zainteresowania. Dopiero po uporządkowaniu wszystkich haseł Whitrow zdała sobie sprawę, jak bardzo zmieniał się obszar tematyczny zawartych tam prac z upływem lat. Zakres publikacji z ostatnich 25 lat znacznie różnił się od tego z początkowego okresu. W ciągu pierwszych 25 lat Sarton publikował wiele materiału dotyczącego historii religii, prawa, ekonomii, literatury ogólnej itp., które później nie trafiały już do bibliografii. Po licznych konsultacjach z Komitetem Redakcyjnym autorka *Isis Cumulative Bibliography* wiele z tych wpisów pominęła⁹.

Opracowania zbiorczego z *Isis Critical Bibliography* publikowanej w latach 1965–1975 (numery 91/1966–100/1975) podjął się Neu. Nosi ona nazwę *Isis Cumulative Bibliography 1966–1975* (2 tomy)¹⁰.

W 1989 r. zmieniono nazwę bibliografii na *Isis Current Bibliography* i ukazuje się ona do dnia dzisiejszego, a redaktorem naczelnym jest Stephen Weldon.

4 I.B. Cohen, *A Cumulative Critical Bibliography of the History of Science: A Report to the History of Science Society*, „Isis” 1972, t. 63, nr 3, s. 389, s. 388–392.

5 B. Railienė, *George’as Sartonas ir Ižidė: mokslo istorijos bibliografijos paradigma*, „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka” 2018, s. 138.

6 S. Weldon, *The „Isis” Bibliography from Its Origins to the Present Day: One Hundred Years of Evolution of a Classification System*, „Circumscribere” 2009, t. 6, s. 30.

7 *Isis Cumulative Bibliography. A Bibliography of the History of Science formed from Isis Critical Bibliographies 1–90, 1913–65*, red. M. Whitrow, t. 1, cz. 1, *Personalities A–J*, London 1971, t. 2, cz. 1, *Personalities K–Z*, cz. 2, *Institutions*, London 1971; t. 3, *Subjects*, London 1976; t. 4, *Civilizations and Periods. Prehistory to Middle Ages*, London 1982; t. 5, *Civilizations and Periods. 15th to 19th centuries*, London 1982.

8 M. Whitrow, *Introduction*, [w:] *Isis Cumulative Bibliography*, t. 1, s. XI–XII.

9 Ibidem, s. XII.

10 *Isis Cumulative Bibliography 1966–1975. A Bibliography of the History of Science Formed from Isis Critical Bibliographies 91–100 Indexing Literature Published from 1965 through 1974*, red. J. Neu, t. 1, *Personalities and Institutions*, London 1980, t. 2, *Subjects, Periods and Civilizations*, London 1985.

Do około 1990 r. była to wyłącznie bibliografia drukowana, wydawana corocznie z okresowymi indeksami. Od tego czasu projekt rozwinął się cyfrowo i dane są obecnie dostępne zarówno w subskrypcyjnej bazie danych (usługa EBSCO dotycząca historii nauki, technologii i medycyny¹¹), jak i w ramach usługi otwartego dostępu (Iis CB Explore¹²). Jednak materiały publikowane w tej bazie zaczynają się od 1974 r., dlatego też bibliografia drukowana (zarówno krytyczna jak i zbiorcza) zapewnia dostęp do przeglądu literatury z historii nauki sięgającej ponad 100 lat wstecz.

Układ *Iis Critical Bibliography*

Przez 40 lat, tworząc bibliografię historii nauki i dziedzin pokrewnych, Sarton stosował trzystopniowy system klasyfikacji tematów w oparciu o charakter zadawanych pytań historycznych. Pierwszym stopniem była chronologia, drugim kontekst historyczny i etnograficzny, czyli „cywilizacje”. Trzecim kryterium sortowania było przypisanie do nauk szczegółowych. Stworzył osiem działów: nauka ogólna; nauka formalna; nauka fizyczna; nauka biologiczna; nauka o Ziemi; nauka antropologiczna i historyczna; medycyna, edukacja, a każdy z nich podzielił na kilka węższych dziedzin. System ten ewoluował nieznacznie przez lata aż do przejścia Sarton na emeryturę. Ostatecznie komitet redakcyjny pod przewodnictwem Henry’ego Guerlaca opracował schemat klasyfikacji obowiązujący dla *Iis Current Bibliography* do 1999 r.¹³ Jak pisał Guerlac, opracowanie nowego schematu było konieczne z powodu uwag krytycznych kierowanych pod adresem *Iis Critical Bibliography*, że klasyfikacja jest zbyt zawiła i skomplikowana oraz że zbyt dużo miejsca poświęca się pracom dotyczącym jedynie pośrednio historii nauki¹⁴.

Schemat obowiązujący w *Iis Critical Bibliography* do 1990 r. był następujący:

A. Historia nauki. Zagadnienia ogólne (1. Zagadnienia ogólne historii nauki, 2. Bibliografie i narzędzia bibliograficzne, 3. Historiografia i metody historyczne, 4. Kolekcje bibliograficzne, 5. Encyklopedie i kompendia ogólnej wiedzy naukowej); B. Nauka i jej szczególne punkty widzenia (10. Filozofia nauki i metody naukowe, 11. Instytucje naukowe, 12. Instrumenty naukowe i technika, 13. Edukacja i historia edukacji, 14. Relacje społeczne w nauce, 15. Humanistyczne relacje w nauce); C. Historia nauk szczegółowych (20. Filozofia, 21. Matematyka, 22. Nauki fizyczne, 23. Nauki o Ziemi, 24. Nauki biologiczne, 25. Nauki społeczne, 26. Medycyna i nauki medyczne, 27. Technologia, 28. Pseudonauka, 29. Nauki pomocnicze); D. Klasyfikacja chronologiczna (30. Prehistoria i społeczeństwo tradycyjne, 31. Starożytny Bliski Wschód, 32. Starożytność klasyczna, 33.1. Średniowiecze, 33.2. Średniowiecze, Bizancjum, 34. Islam i podobne kultury, 35.1. Indie, 35.2. Daleki Wschód, 35.3. Ameryka Prekolumbijska, 36. Renesans i Reformacja 1450–1660, 37.1. XVII w., 37.2. XVIII w., 38. XIX w., 39. XX w.).

11 *History of Science, Technology and Medicine*, www.ebsco.com/products/research-databases/history-science-technology-and-medicine [dostęp 5.05.2025].

12 *IisCD Explore*, data.isiscb.org [dostęp 5.05.2025].

13 S. Weldon, *The „Iis” Bibliography*, s. 32–34.

14 H. Guerlac, *A Proposed Revision of the Iis Critical Bibliography*, „Iis” 1953, t. 44, nr 3, s. 226.

Klasyfikacja chronologiczna w obrębie punktów 30–35.3. (Podział przednowożytny) podzielona jest na: a. prace ogólne, b. nauki szczegółowe, c. historia naturalna, d. pseudonauka, e. technologia, podróże, eksploracja i geografia, f. medycyna i zdrowie, g. nauki społeczne. W obrębie punktów 36.–39. (Podział nowożytny) wyszczególniono: a. prace ogólne, filozofia, b. nauki szczegółowe, c. nauki fizyczne, d. nauki o Ziemi, e. nauki biologiczne, f. nauki społeczne, g. medycyna, h. technologia, i. pseudonauka, j. nauki pomocnicze)¹⁵.

Układ *Isis Cumulative Bibliography* 1913–1965

System klasyfikacji jest wzorowany na systemie pierwotnie opracowanym przez Sartona dla *Isis Critical Bibliography*, a następnie zmodyfikowanym przez Komitet Redakcyjny. Główne działy to:

(1) cywilizacja, (2) okres (3) tematyka, (4) podgrupy tematyki.

Cyfry oznaczają cywilizacje i okresy, pola tematyczne oznaczono wielkimi literami, a podgrupy małymi literami. Małe litery są również używane do tworzenia kolejnych rozszerzeń w porządku niesystematycznym. Przykładowo: HYcd, gdzie HY to nauki przyrodnicze, a cd to kolejno: c: bibliografie, literatura, źródła; d: biografie¹⁶.

Tematyka obejmuje następujące dziedziny:

A. nauki ogólne i filozofia; B. matematyka; C. fizyka; D. chemia, F. astronomia i kosmologia, G. geologia i geofizyka, H. geografia, J. nauki biologiczne, biologia ogólna, K. botanika, L. zoologia, M. nauki o człowieku, N. sciences nauki medyczne, medycyna ogólnodostępna, P. farmacja, Q. anatomia i fizjologia, R. medycyna kliniczna, patologia, RZ. psychologia i psychiatria, S. nauki społeczne, T. technologia inżynieria i technologia, V. pseudonauka (alchemia jest zakwalifikowana do nauk chemicznych, a astrologia do astronomii)¹⁷. W niniejszym artykule przytoczono tylko oznaczenia tematyczne, ponieważ podczas podawania tytułów prac obecnych w „Kwartalniku”, a zamieszczonych w tej bibliografii podawano tylko literę oznaczającą temat jakiegoś daną pracę dotyczy.

W *Isis Cumulative Bibliography* oznaczono ponadto prace opatrzone komentarzem w *Isis Critical Bibliography* w czasie jej ukazywania się jako nieodłącznej części rocznika „Isis” (do numeru 90 CB). I tak skomentowane prace zostały oznaczone w następujący sposób, np.: [CB 82/239], gdzie pierwsza liczba oznacza kolejny numer bibliografii krytycznej, a druga numer strony na której znajduje się komentarz do danej pracy (czasem jest to niewielka recenzja, fragment streszczenia lub krótki opis). Tabela 1 podaje, które numery bibliografii krytycznej znajdują się w danym roczniku „Isis”, ponieważ, jak wspomniano powyżej, czasami ukazywała się ona parę razy w ciągu roku.

15 Schemat opracowano na podstawie: S. Weldon, *The „Isis” Bibliography*, s. 36.

16 Np.: [book]CHAPMAN, Abel. *Retrospect: reminiscences and impressions of a hunter-naturalist in three continents, 1851–1928*. Ill. by Joseph Crawhall, W.H. Riddell and rough sketches by the author. xix, 353 p., 56 pl. London: Gurney, 1928, zob. *Isis Cumulative Bibliography*, t. 3, s. 273.

17 *Isis Cumulative Bibliography*, t. 1, s. XVII–XVIII.

Tabela 1. Numery bibliografii krytycznej w tomach „Isis”

Bibliografia krytyczna	Tom „Isis”	Bibliografia krytyczna	Tom „Isis”
CB 1–4	1	CB 51–2	28
CB 5–6	2	CB 53–4	29
CB 7–9	3	CB 55–6	30
CB 10–12	4	CB 57–8	31
CB 13–14	5	CB 59	32
CB 15	6	CB 60–1	33
CB 16–17	7	CB 62–4	34
CB 18–19	8	CB 65–7	35
CB 20–1	9	CB 68–9	36
CB 22	10	CB 70	37
CB 23–4	11	CB 71–2	39
CB 25	12	CB 73–4	40
CB 26–7	13	CB 75–6	41
CB 28	14	CB 77	42
CB 29–30	15	CB 78	43
CB 31	16	CB 79	44
CB 32	17	CB 80	46
CB 33–4	18	CB 81	47
CB 35–7	19	CB 82	48
CB 38	20	CB 83	49
CB 39	21	CB 84	50
CB 40–1	22	CB 85	51
CB 42	23	CB 86	52
CB 43–4	24	CB 87	53
CB 45–6	25	CB 88	54
CB 47–8	26	CB 89	55
CB 49–50	27	CB 90	56

Źródło: *Isis Cumulative Bibliography. A Bibliography of the History of Science formed from Isis Critical Bibliographies 1–90, 1913–65*, red. M. Whitrow, t. 1, cz. 1, *Personalities A–J*, London 1971, s. XIX.

Na przykład w tomie 5 (s. 19) *Isis Cumulative Bibliography* podano taką informację: „[journal article] HUBICKI, Włodzimierz. O Wincentym Koffskim i jego traktacie. [Vincent Koffski and his treatise. (In Polish with English summary)] *Kwart.Hist.Nauk.Tech.*, 1956, 1: 259–81. [CB 82/239]”. Oznacza to, że praca Hubickiego została skomentowana w tomie 48 czasopisma „Isis” z 1957 r.

Układ *Isis Cumulative Bibliography 1966–1975*

Isis Cumulative Bibliography 1966–1975, jak wspomniano powyżej, została przygotowana przez Neua. Zawiera prace przywoływane w *Isis Critical Bibliography* w latach 1966–1975 (numery 91–100). Jak pisze jej redaktor we wstępie, bibliografia ta ma stanowić uzupełnienie do *Isis Cumulative Bibliography 1913–1965* pod redakcją Whitrow. Dlatego też będzie możliwie najwierniej przestrzegać formatu i systemu klasyfikacji opracowanych

dla tej publikacji¹⁸. Zainteresowanym dokładniejszym układem i sposobem postępowania się bibliografią zbiorczą redaktor tych dwóch tomów poleca artykuł Whitrow *Interrelationships in the History of Science: Bibliography as a Guide to Items for Research*¹⁹. Również niniejszy artykuł nie ma na celu szczegółowych rozważań na temat zastosowanych tu sposobów klasyfikacji poszczególnych publikacji.

„Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”

„Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” jest czasopismem wydawanym od 1956 r.²⁰, początkowo (do 1960 r.) ukazywał się jako periodyk Komitetu Historii Nauki PAN²¹, a od numeru 1 z 1961 r. wydawanie tego czasopisma przejął Zakład Historii Nauki i Techniki PAN (obecna nazwa obowiązująca od 2011 r. to Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów Polskiej Akademii Nauk)²².

O powstaniu Komitetu Historii Nauki PAN informuje artykuł Witolda Sygockiego *Geneza Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN i jego związki z ówczesnym Zakładem Historii Nauki*²³. Utworzony został w 1952 r. Celem jego działalności miało być „inicjowanie i prowadzenie badań nad dziejami nauki polskiej”²⁴. Z kolei Zakład Historii Nauki PAN powołany został uchwałą Sekretariatu PAN²⁵ jako centralna placówka naukowo-badawcza przy Komitecie i ośrodek „kształcenia młodej kadry naukowej specjalizującej się w badaniach nad dziejami nauki polskiej i wkładem naszych uczonych do nauki światowej”²⁶.

1 lipca 1958 r. Zakład został zakwalifikowany jako naukowa placówka pomocnicza Wydziału I Nauk Społecznych PAN, a Komitet pełnił rolę Rady Naukowej Zakładu i koordynował prace w zakresie historii nauki, a także reprezentował naukę polską w Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki²⁷.

Zarówno Komitet Historii Nauki PAN, jak i Zakład Historii Nauki i Techniki PAN od pierwszych chwil swojego powstania zaczęły prowadzić akcję wydawniczą mającą na celu popularyzację prac z dziedziny szeroko pojętej historii nauki²⁸. Zmiany struktur obu jednostek spowodowały odejście Komitetu od spraw wydawniczych, a rolę tę stopniowo

18 *Isis Cumulative Bibliography 1966–1975*, t. 1, s. VII.

19 M. Whitrow, *Interrelationships in the History of Science: Bibliography as a Guide to Items for Research*, „Isis” 1983, t. 74, s. 81–85.

20 K. Opalek, *Jedenaście roczników „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1968, t. 13, nr 3, s. 624.

21 W. Sygocki, *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Kalendarium*, [w:] *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia działalności*, red. J. Schiller, L. Zasztowt, Warszawa 2004, s. 17.

22 Zmiany nazwy Instytutu zob. K. Bartnicka, *Możliwości i perspektywy rozwoju Instytutu Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk*, [w:] *Instytut Historii Nauki*, s. 12.

23 W. Sygocki, *Geneza Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN i jego związki z ówczesnym Zakładem Historii Nauki*, [w:] *Instytut Historii Nauki*, s. 51–66.

24 *Ibidem*, s. 57.

25 Uchwała 155a/53 z 10 listopada 1953 r., zob. *idem*, *Instytut Historii Nauki*, s. 18.

26 W. Kryszewski, *Z działalności Komitetu Historii Nauki PAN*, „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” 1954, nr 2, s. 680.

27 W. Sygocki, *Instytut Historii Nauki*, s. 20.

28 Tak o historii nauki pisał prof. Henryk Samsonowicz: „Dziedzina *historii nauki* [...] jest pamięcią całego środowiska naukowego. Nie dotyczy ona jedynie osiągnięć badawczych poszczególnych dyscyplin. Jest kroniką ludzkich poszukiwań prawdy, rejestracją osiągnięć i błędów, zapisem meandrów myśli badawczej”, H. Samsonowicz, *[Słowo wstępne]*, [w:] *Instytut Historii Nauki*, s. 9.

przejmował Zakład Historii Nauki, dlatego też, o czym wspomniano wyżej, zmienił się wydawca „Kwartalnika”.

Formalnie „Kwartalnik” stanowił kontynuację roczników „Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej”, pierwszej serii wydawniczej Komitetu Historii Nauki przy Prezydium PAN. Powstanie czasopisma niemal równoczesne z październikową „odwilżą” pozwoliło jednak na szersze otwarcie się na świat. Redakcja już we słowie wstępnym do pierwszego numeru zapowiadała znaczne rozszerzenie (w stosunku do „Studiów”) problematyki o zagadnienia nauki światowej oraz silniejsze akcentowanie związków tematyki historycznej ze współczesnością²⁹. Warto zauważyć, że wówczas także podczas VIII Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki (który odbył się we Florencji i Mediolanie) przyjęto Komitet Historii Nauki PAN do Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki. Związki formalne i kontakty personalne pomiędzy poszczególnymi badaczami pozwoliły na przekroczenie silnych barier politycznych i „Kwartalnik” zaczął być dostrzegany po drugiej stronie Muru Berlińskiego, a na jego łamach publikowano liczne recenzje i omówienia literatury światowej oraz wcale nierzadko teksty zachodnich autorów³⁰. Również organizacja XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki (24–31 sierpnia 1965 r., Warszawa, Toruń, Kielce, Kraków) przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN na zlecenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, pod auspicjami Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki³¹ przyczyniła się niewątpliwie do wzrostu zainteresowań publikacjami polskimi z tej dziedziny – w tym również „Kwartalnika”. Jest to jednak temat dla następnych badań nad recepcją polskich prac w *Isis Critical Bibliography*.

Jerzy Różiewicz w artykule *The 25th Anniversary of the „Quarterly Journal of the History of Science and Technology (1956–1980)* tak przedstawia znaczenie i rolę „Kwartalnika”:

Pojawienie się nowego czasopisma poświęconego historii nauki i techniki szybko okazało się znaczącym wydarzeniem w rozwoju tej branży w Polsce. Co prawda, pierwszym polskim czasopismem poświęconym w całości historii nauki było „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny oraz Historii Nauk Przyrodniczych”, wydawanej w latach 1924–1948 (z przerwą w trakcie wojny), następnie w 1953 r. „Studia i Materiały z dziejów Nauki Polskiej”, mimo to nowo powstały kwartalnik był lepszy od tych dwóch czasopism nie tylko pod względem objętości i częstotliwości pojawiania się, ale także i przede wszystkim w zakresie poruszanych w nim problemów. [...] zakładał, zgodnie z wieloletnią tradycją w Polsce, bardzo szerokie podejście do historii nauki jako dyscypliny naukowej. Udostępniał swoje łamy nie tylko pracom z historii nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych, ale także, z taką samą hojnością, tym, którzy zajmują się różnymi problemami w naukach humanistycznych i społecznych³².

W omawianym dziesięcioleciu redaktorem naczelnym „Kwartalnika” był Bogdan Suchodolski (1956–1969), Eugeniusz Olszewski pełnił rolę zastępcy redaktora w latach 1956–1964, następnie jego obowiązki przejął Waldemar Voisé (1964–1969), który począt-

29 *Od redakcji*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1956, t. 1, nr 1, s. 6.

30 Zob. więcej: W. Osińska, *Z dziejów Międzynarodowej Organizacji Historyków Nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1965, t. 10, nr 3, s. 313–323; *VIII Międzynarodowy Kongres Historii Nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 1957, t. 2, nr 1, s. 181–189.

31 A. Gella, *XI Międzynarodowy Kongres Historii Nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1965, t. 10, nr 4, s. 663.

32 J. Różiewicz, *The 25th Anniversary of the „Quarterly Journal of the History of Science and Technology (1956–1980)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1980, t. 25, nr 4, s. 769.

kowo był sekretarzem redakcji. Gdy objął funkcję zastępcy redaktora naczelnego, na jego miejsce powołano Barbarę Olszewską (1964–1970)³³.

W ciągu dziesięciu lat wydano 39 numerów „Kwartalnika”, w tym 3 numery specjalne (obcojęzyczne: 1957/58, t. 3, 1960, t. 5, 1962, t. 7) i 4 numery łączone (w latach 1960, 1962, 1964 i 1965). Łącznie opublikowano 216 artykułów, 25 materiałów, 24 nekrologi, 399 recenzji, 446 notatek bibliograficznych, 12 listów do redakcji i 474 materiały kronikarskie³⁴. Wszystkie omawiane tu roczniki i numery „Kwartalnika” są dostępne on-line w bazie BazHum³⁵.

Publikacje w „Kwartalniku HNiT” w latach 1956–1965 a *Isis Critical Bibliography*, *Isis Cumulative Bibliography 1913–65* i *Isis Cumulative Bibliography 1966–75*

Jak wspomniano we wstępie, w niniejszym artykule podjęto próbę prześledzenia i zlokalizowania artykułów, materiałów, wspomnień pośmiertnych i recenzji z „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” w krytycznej i zbiorczej bibliografii historii nauki. Ponieważ redakcja „Isis” miała dostęp do czasopisma z pewnym, zwykle rocznym, opóźnieniem, w tomach bibliografii zbiorczej redagowanej przez Magdę Whitrow nie jest uwzględniony tom „Kwartalnika” z 1965 r. Rocznik ten jest odnotowany w tomach redagowanych przez Johna Neu.

W Aneksie do niniejszego artykułu publikacje wymienione w tych bibliografiach podano w kolejności chronologicznej ukazywania się w „Kwartalniku”. Nie cytowano zapisów z tych trzech bibliografii. Nadmienić tu tylko można, że były one stosowane bardzo różnie, niekiedy w języku angielskim lub francuskim z dodaniem informacji, że są one napisane po polsku („in Polish”), a niekiedy w języku polskim z nierzadko dodanym tytułem po angielsku i informacjami o znajdujących się tam obcojęzycznych streszczeniach.

Z 1596 prac opublikowanych w „Kwartalniku” w ciągu 10 lat swoje miejsce w *Isis Critical Bibliography* znalazło 210 tytułów. Były to 142 artykuły, 10 materiałów, 5 nekrologów, 1 polemika, 51 recenzji i 1 tekst z działu „Kronika”. Nie wszystko jednak zostało powtórzone w *Isis Cumulative Bibliography*. W przeważającej części pominięte zostały recenzje. W minimum jednym tomie *Isis Cumulative Bibliography* znalazło się 170 pozycji. W tomie 1 (A–J) znalazło się 22 pozycje, w tomie 2 (K–Z, Institutions) – 37 (z czego 7 w części drugiej tomu), w tomie 3 – 50, w tomie 4 – 7, w tomie 5 – 36 (plus 15 tytułów powtórzonych z poprzednich tomów). W rozdziale *Addenda and Corrigenda to Volumes 5* znalazło się 16 pozycji (głównie z powodu braku ich we właściwym tomie lub niepodania wcześniej tytułu w języku polskim), w tomie 6 – 11 (jedna praca była podana dwukrotnie), a w tomie 7 zamieszczono 7 prac (plus 4 prace podane także w tomie 6).

W następnych badaniach planowane jest przedstawienie zawartości materiałów z „Kwartalnika” a tle innych polskich czasopism i książek z dziedziny historii nauki za-

33 Szerzej o kolejnych składach redakcji „Kwartalnika” zob. S. Zamecki, *Kwartalnik Historii nauki i Techniki – ludzie i problemy. Lata 1956–1993*, Warszawa 2020, s. 9. Prof. Zamecki omawia ponadto w swojej książce wybrane teksty naukowe oraz związane historią subdziedziny chemia opublikowane w „Kwartalniku”.

34 Dane uzyskane na podstawie „Kwartalnik Historii Nauki”. *Bibliografia zawartości tomów I–X, 1956–1965*, zebrał J. Różewicz, Warszawa 1966, s. 104. Bibliografia ta odnotowuje łącznie 1594 pozycje; faktycznie jest ich 1596, ponieważ wystąpił błąd w numeracji i dwie pozycje ponumerowane są dwukrotnie tak samo.

35 *BazHum*, bazhum.muzhp.pl [dostęp 5.05.2025].

mieszczanych w *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*, np. „Archiwum Historii Medycyny”, „Kwartalnika Historii Kultury Materialnej”, „Kwartalnika Historycznego”, „Organonu”, „Życia Nauki”, serii: Studia i Materiały z Dziejów Nauki, Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Prace Matematyczno-Fizyczne, Źródła do Dziejów Nauki, rozszerzając oczywiście zakres chronologiczny badanego materiału.

W bibliografiach przeważająca część cytowań dotyczy nauk przyrodniczych, technicznych i ścisłych. Sporadycznie znajdujemy prace z historii szeroko pojętych nauk humanistycznych. Spowodowane to było uwagami krytycznymi skierowanymi pod adresem redakcji *Critical Bibliography*:

Zalecamy, aby w przyszłości liczba pozycji z filozofii, literatury, historii sztuki, historii religii, historii oświaty itp. była mocno ograniczona, a publikacje z tych kategorii były uwzględniane tylko wtedy, gdy są bezpośrednio istotne dla historii nauki. Wydaje się to uzasadnione, bo nie brakuje innych bibliografii z tych dziedzin, a również spowoduje to znaczną oszczędność miejsca³⁶.

W bibliografiach znalazły się prace nie tylko wiodących autorów zajmujących się historią nauki (takich jak np. Henryk Barycz, Aleksander Birkenmajer, Włodzimierz Hubicki, Bogdan Suchodolski, Waldemar Voisé), lecz także ówczesnie mniej znanych, stawiających pierwsze kroki w badaniach nad historią nauki (np. Józef Babicz, Jerzy Dobrzycki, Zofia Skubała, Irena Stasiewicz, Karolina Targosz)³⁷. Odnotowano również znaczącą liczbę autorów zagranicznych, których prace przetłumaczono na język polski (22 autorów, w tym także 6 autorów z numeru specjalnego z 1962 r.), a także wszystkie prace z obcojęzycznych numerów specjalnych (22 artykuły)³⁸.

Język polski nie odstraszał redaktorów *Isis Critical Bibliography*, choć Sarton w 1948 r. pisał w odniesieniu do języków niekonferencyjnych:

Książki napisane w języku polskim, holenderskim, katalońskim, norweskim, greckim, arabskim, szwedzkim, tureckim, portugalskim, czeskim, islandzkim, japońskim, chińskim czasami były omawiane w naszych felietonach. Redakcja zawsze chętnie pokazuje, ile dobrej pracy wykonano na całym świecie i szczególnie pragnie zwrócić uwagę na publikacje wartościowe, które ze względu na swoją treść mogą pozostać nieznanne. Istnieje jednak ogromna różnica pomiędzy przeglądaniem okazjonalnym książki a umieszczaniem w naszej bibliografii nieczytelnych tytułów. Polscy czytelnicy, którzy chcą poznać polskie publikacje z zakresu historii nauki, powinni umieć je odnaleźć w bibliografiach polskich; ta sama informacja jest bardzo mało przydatna dla osób nieznających języka polskiego³⁹.

Po zapoznaniu się z liczbą tytułów prac z „Kwartalnika”, które znalazły się w *Isis Critical Bibliography*, a następnie zostały powtórzone w *Isis Cumulative Bibliography*, zauważyć należy że to zalecenie Sartona nie było respektowane przez Komitet Redakcyjny po prze-

36 H. Guerlac, *A Proposed Revision*, s. 226.

37 Zob. J. Owczarek, *Pracownicy Instytutu Historii Nauki PAN w latach 1954–2004*, [w:] *Instytut Historii Nauki*, s. 428, 429, 434.

38 Numery specjalne „Kwartalnika” opublikowane były w latach 1957–1958, t. 3 (10 artykułów) i 1962, t. 7 (12 artykułów), zob. Aneks.

39 G. Sarton, *The Tower of Babel*, „Isis” 1948, t. 39, nr 1–2, s. 105.

jęciu prac nad bibliografią. Jednak warto się zastanowić, czy miało ono wpływ na obecność materiałów publikowanych w latach następnych w tych bibliografiach. Dlatego też kolejnym interesującym tematem badawczym byłoby zbadanie obecności w niej polskich i polskojęzycznych prac publikowanych w następnych dziesięcioleciach.

Z numeru 1 pierwszego rocznika „Kwartalnika” zamieszczono jedynie cztery prace recenzyjne (Włodzimierza Hubickiego, Waldemara Voisé, Wojciecha Starzyńskiego i Aleksandra Birkenmajera). Trudno wnioskować co było tego przyczyną. Być może było to właśnie jeszcze pokłosie zaleceń Sartona o niepublikowaniu prac w językach niekongresowych.

Jednak już od numeru 2 sytuacja ta uległa zmianie. *Isis Critical Bibliography* odnotowała pracę Hubickiego *O Wincentym Koffskim i jego traktacie*, dodając nawet „komentarz krytyczny” (były to fragmenty anglojęzycznego streszczenia, zamieszczonego na końcu artykułu w „Kwartalniku”) i dwie recenzje (Władysława A. Drapelli i Bolesława Hryniewieckiego)⁴⁰.

Jeszcze dwie prace miały „komentarz krytyczny” w *Isis Critical Bibliography*: Mieczysława Subotowicza *Najwcześniejsza drukiem wydana rozprawa o eksperymentalnym dowodzie istnienia próżni* i Leona Szyfmana *Irracjonalistyczna tendencja we włoskiej historii nauki*, obie z 1959 r. „Komentarz krytyczny” sprowadzał się we wszystkich tych przypadkach do zamieszczenia anglojęzycznych fragmentów streszczeń. Zarówno *Isis Cumulative Bibliography 1913–65*, jak i *1966–75* nie skomentowały dodatkowo żadnego tytułu. *Isis Cumulative Bibliography 1913–65* podawała jedynie odnośniki w którym numerze bibliografii krytycznej można je odnaleźć (o czym wspomniano wyżej).

Z numeru 3 za 1956 r. obie bibliografie nie odnotowały żadnej pracy. Taka sytuacja powtórzyła się pięciokrotnie (brak materiału z nr 2/58, nr 1/60, nr 2/60, nr 3–4/64 i nr 4/65). Być może spowodowane to było nieotrzymaniem przez redaktorów bibliografii konkretnego numeru czasopisma, raczej zagubionego w trakcie podróży do USA, niż niewysłanego przez ówczesny Zakład Historii Nauki. Z numeru 4 za 1956 r. odnotowano jeden artykuł i dwie recenzje (Kazimierz Maślankiewicz, Stanisław Dobrzycki, Włodzimierz Hubicki).

Za 1957 r. najskromniej zaprezentowano zawartość numeru 1 (tylko jedna praca z działu „Kronika”: Fridrich S. Bodenheimer, *George Sarton i jego testament*). Jest to jedyny tekst z tego działu, jaki odnotowały w całym badanym dziesięcioleciu *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*. Z numeru 2 znajdujemy trzy artykuły i ani jednej recenzji; dwa z artykułów dotyczą Beniamina Franklina (pierwszy autorstwa Andrzeja Deloffa i Wojciecha Starzyńskiego, drugi – Kazimierza Opałka), trzeci artykuł – Wacława Sternera – dotyczy projektu mostu łańcuchowego przez Wisłę. W numerze 3 z siedmiu artykułów opublikowanych w „Kwartalniku” aż sześć odnotowały obie bibliografie (Nikołaja Figurowskiego, Ryszarda Gansińca, Mieczysława Subotowicza, Emiliana Ostachowskiego, Jana Kożuchowskiego i Janusza Wagnera). Numer 4 również nie jest zbyt obszernie zacytowany. Z zamieszczonych w nim artykułów, nekrologów i recenzji w bibliografiach znalazły się tylko cztery artykuły (Bogdana Suchodolskiego, Norwooda R. Hansona, Armina Teskego i Leona Szyfmana).

1. Z prac opublikowanych w „Kwartalniku” w 1958 r. z numeru 1 zacytowano jedynie pracę Waldemara Voisé *O zadaniach i metodzie historii nauk społecznych*. Jak wspomniano wyżej numer 2 nie został w ogóle odnotowany przez redaktorów bibliografii.

40 Pełne opisy bibliograficzne wymienianych tytułów zob. Aneks.

Z numeru 3 zamieszczono cytowania czterech artykułów. Numer 4 reprezentowały cztery artykuły i jeden nekrolog.

Z obcojęzycznego numeru specjalnego za rok 1958–59 *Isis Critical Bibliography* zacytowała wszystkie opublikowane tam prace, a *Isis Cumulative Bibliography* pominęła jedynie pracę Mieczysława Subotowicza o Kazimierzu Siemienowiczu, choć podała informację o jej polskiej wersji z nr 3 „Kwartalnika” z 1957 r.

Obszernie w bibliografiach zaprezentowano zawartość tomu za 1959 r. I tak z 1 numeru z siedmiu artykułów zacytowano aż sześć prac (Bogdana Suchodolskiego, Edwarda Rosena, Aleksandra Birkenmajera, Mieczysława Subotowicza, Ireny Stasiewicz, Bolesława Skarżyńskiego) i jeden nekrolog. Z numeru 2 znalazły się wszystkie (trzy) zamieszczone tam artykuły (Zygmunta Poniatońskiego, Jerzego Piaskowskiego, Ignacego Strońskiego), i jedna recenzja książki Charlesa Lichtenhaelera z dziedziny historii medycyny. Numer 3 „Kwartalnika” w bibliografiach reprezentowały trzy artykuły (Aleksandra Birkenmajera, Roberta F. Ericksona i Romana Wajdowicza) i trzy recenzje (jedną autorstwa Stanisława Dobrzyckiego i dwie Marii Budrowicz-Nowickiej). Numer 4 to pięć artykułów i jedna recenzja (Witolda Wierzbickiego, Stanisława Szpilczyńskiego, Mieczysława Skulimowskiego, Emila Popa, Leona Szyfmana i Aleksandra Birkenmajera).

2. Z „Kwartalnika” za 1960 r. dwa numery (1 i 2) nie były cytowane w bibliografiach. Zamieszczono jedynie prace z numeru łączonego (3–4). Były to dwa artykuły (Waldemara Voisé i Aleksieja Mandryki) i pięć recenzji (Antoniego Plutyńskiego, Tadeusza Przytkowskiego, Stanisława Szpilczyńskiego, Aleksandra Gelli, Bolesława Orłowskiego).

Bogato natomiast zacytowano zawartość „Kwartalnika” z 1961 r. Z numeru 1 zamieszczono w bibliografiach wszystkie opublikowane tam artykuły (Zygmunta Poniatońskiego, Bolesława Olszewicza, Tadeusza Żurowskiego, Heleny Madurowicz-Urbańskiej, Emiliana Ostachowskiego, Romana Wajdowicza). Ponadto w *Isis Critical Bibliography* zamieszczono informację o ośmiu opublikowanych tam recenzjach książek (Stanisław Dobrzycki, Waldemar Voisé, Leon Szyfman, Edmund Trepka, Józef Babicz, Wanda Osińska, Aleksander Gella). Trzech ostatnich pozycji nie odnotowała *Isis Cumulative Bibliography*. Z numeru 2 odnotowano w obu bibliografiach cztery artykuły (Tadeusz Kotarbiński, Bogdan Suchodolski, Tadeusz Przytkowski, Aleksander Kozyrew) i jedną pracę z działu „Materiały” (Tadeusz Nowacki). Siedem recenzji odnotowała *Isis Critical Bibliography* (dwie Józefa Babicza i Stanisława Furmana, po jednej Aleksandra Gelli, Stanisława Czarnieckiego i Zdzisława Kośka). Recenzji Kośka nie odnotowała *Isis Critical Bibliography*. Z numeru 3 wszystkie opublikowane w „Kwartalniku” artykuły znalazły swoje odbicie w bibliografiach (Kazimierza Leśniaka, Paula Chalusa, Wadima Wilinbachowa, Francka Bourdiera). Zacytowano tam również jedną z dwóch zamieszczonych prac w dziale Materiały (Stefana Zwolińskiego o kopalni na Kunsztach w Dolinie Kościeliskiej). Nie odnotowano natomiast ani jednej recenzji. Tak samo wszystkie artykuły z numeru 4 „Kwartalnika” były cytowane w obu bibliografiach (Tadeusz Przytkowski, Suzanne Delorme, Igor Znaczk-Jaworski, Franck Bourdier, Stanisław Miczulski). Nie odnotowano natomiast ani jednej recenzji.

3. Z numeru 1 za 1962 r. w obu bibliografiach znalazło się siedem artykułów i jedna praca z działu „Materiały” (Jerzy Piaskowski, Aleksander Birkenmajer, Suzanne Colnort-Bodet, Kazimierz Opalek, Henryk Hinz, Marian Wachowski, Tadeusz Nowacki). Numer 3 reprezentowały tylko trzy artykuły: Aleksandra Topczijewa, Jolana M. Zempléna i wieloautorowski: Ireny Stasiewicz, Marii Burdowicz-Nowickiej i Bolesława Orłowskiego. Z numeru 4

również znalazły się tam tylko trzy artykuły (Aleksieja Mandryki, Krzysztofa Groniowskiego i Aleksandra Gelli). W 1962 r. wydano również numer specjalny „Kwartalnika”, wyłącznie z artykułami w językach kongresowych (w tym wypadku angielskim i francuskim). Cały ten zeszyt odnotowały obie bibliografie.

4. W numerze 1 „Kwartalnika” z 1963 r. opublikowano cztery artykuły. Wszystkie zostały odnotowane w *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography* (Armina Teske, Jerzego Dobrzyckiego, Ryszarda Wołoszyńskiego i Stanisława Grzybowskiego). Nie odnotowano ani jednej recenzji lub pracy innego typu. Także tylko artykuły zostały odnotowane z numerów 2, 3 i 4. Były to kolejno: nr 2 – Roberta S. Cohena, Henryka Mosego, Wadima Wilinbachowa, Henryka Barycza i Henryka Skolimowskiego; nr 3 – Wasilija Zubowa, Roberta Brittaina, Janiny Dianni, Zdzisława Koška i Władysława Jewsiewickiego; nr 4 – Mieczysława Radwana, Andrzeja Kempfiego, Wiaczesława Dobrowolskiego i Zdzisława Gajdy.

Z numeru 1 za 1964 r. w obu bibliografiach zamieszczono wszystkie opublikowane artykuły i materiały. Tak samo wszystkie artykuły z numeru 2 zostały w nich zacytowane. Znalazły się tam jeszcze dwie (z trzech) prace z działu „Materiały” (Stanisława Czarnieckiego i Bolesława Schillera oraz Henryka Barycza). Nie odnotowano ani jednej recenzji. Natomiast numer 3–4 w ogóle nie znalazł się w bibliografiach.

5. W 1965 r. wydano trzy zeszyty „Kwartalnika” (jeden numer był łączony). Tylko dwa pierwsze odnotowała *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*. Z numeru 1–2 znalazło się tam siedem artykułów, nekrolog, polemika i jedenaście recenzji (Genadija Dobrowa, Stefana Kuczyńskiego, Stanisława Schwanna, Henryka Barycza, Stanisława Chankowskiego, nekrolog autorstwa René Tatona, polemika Mieczysława Boczara i recenzje Eugeniusza Tyrkiela, Małgorzaty Frankowskiej, Jerzego Dobrzyckiego, Bolesława Orłowskiego, Wandy Osińskiej, Zygmunta Brockiego, Stanisława Herbsta, Armina Teske, Jerzego Michalskiego, Mariana H. Serejskiego, Tadeusza Cieślaka). Z numeru 3 odnotowano wszystkie artykuły tam zamieszczone, dwie prace z działu „Materiały”, trzy nekrologi i dziewięć recenzji (artykuły: Vasco Ronchi, Armin Teske, Waldemar Voisé, Jerzy Piaskowski, Wanda Osińska; materiały: Waldemar Voisé, Ksawery Rowiński; nekrologi autorstwa Eugeniusza Olszewskiego i Barbary Olszewskiej; recenzje: Armin Teske, Stanisław Dobrzycki, Eugeniusz Olszewski, Hanna Jędrzejewska, Zbigniew Pączkowski, Jerzy Piaskowski, Anna Czekajewska, Ignacy Z. Siemion, Władysław Jewsiewicki, Mieczysław Marczewski, Eugeniusz Tomaszewski, Zygmunt Brocki).

W wykazie czasopism wykorzystanych w danym numerze *Isis Critical Bibliography* znajduje się informacja, że gwiazdką oznaczono wpisy, które nie znalazły się w bibliografii z roku ubiegłego (choć ze względu na rok publikacji powinny się tam znaleźć). Dzięki tej informacji można stwierdzić, że 33 prace były podane z dwuletnim opóźnieniem. Przypuszczać można, że było to przeoczenie redakcji, lub spowodowane było przekroczeniem ram objętościowych danego numeru *Isis Critical Bibliography*.

6. Z przeglądu zawartości *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography* pod kątem obecności w nich prac z „Kwartalnika” zauważyć należy, że największa liczba cytowań dotyczy prac z nauk technicznych, ścisłych i przyrodniczych. Pomimo zapowiedzi Komitetu Redakcyjnego bibliografii o ograniczeniu liczby publikacji z zakresu szeroko pojętych nauk społecznych (o czym wspomiano wyżej) przywołano tam znaczącą liczbę tytułów o tej tematyce drukowanych w „Kwartalniku”, ale dotyczących głównie historio-

grafii. Wynika z tego, że również i to pole tematyczne interesujące polskich historyków nauki znalazło się w kręgu zainteresowań Komitetu.

Warto jeszcze przytoczyć jako ciekawostkę, że „Kwartalnik” z 1961 t. (tom 6) doczekał się recenzji w belgijskim czasopiśmie „Scientiarum Historia” autorstwa Paula Bockstaele⁴¹, co odnotowała bibliografia krytyczna [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 2: Bibliographies and Tools, (s. 524); CB 1913–65 vol. 3 A: SCIENCES, s. 9]. Jest to co prawda podanie jedynie krótkich informacji (streszczeń) o 15 (z 25) opublikowanych w tym tomie artykułach.

Jak dowiadujemy się z notatki z działu „Z czasopism” z „Kwartalnika”⁴², przegląd pierwszych roczników „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” (z tomu 4 z 1959 r. tylko dwa numery) podaje także Reijer Hooykaas w swoim sprawozdaniu z pobytu w Polsce we wrześniu 1958 r.⁴³ i Edward Winter, który w artykule *Zur Geschichte der Wissenschaft in Polen* omówił trzy pierwsze roczniki „Kwartalnika”⁴⁴. Obu tych ostatnich recenzji nie odnotowały *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*.

Podczas badań nad obecnością „Kwartalnika” w *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography* szczególnie zwraca uwagę fakt, że z polskich czasopism drukujących prace z historii nauki jest on najczęściej cytowanym periodykiem w badanym dziesięcioleciu.

Mając na względzie powyższe, zauważyć można, że od momentu ukazania się na rynku wydawniczym „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, czołowy polski periodyk specjalistyczny z zakresu historii nauki, był czasopiśmie zauważonym i cytowanym w literaturze naukowej. Jest to niewątpliwie zasługa Beaty Szczepańskiej, ówczesnej kierowniczki Biblioteki Zakładu (obecnie Instytutu) Historii Nauki PAN⁴⁵, która przez 13 lat swojej pracy (1956–1969) na tym stanowisku dbała aby wydawane (wcześniej przez Komitet Historii Nauki PAN a później Zakład) publikacje docierały do największych bibliotek na świecie, a także do redakcji *Isis Critical Bibliography*⁴⁶. Temat obecności innych polskich publikacji w powyższych bibliografiach i ich odbiór w światowych wydawnictwach z tego zakresu wykracza poza ramy niniejszego rekonesansu badawczego i zostanie podjęty w innych artykułach.

Zakończenie

Badania z zakresu historii nauki, oświaty i techniki gromadzą studia nad historią wielu dyscyplin, między innymi techniki, medycyny, biologii, botaniki, edukacji, oświaty, filozofii nauki, socjologii wiedzy, antropologii wiedzy, organizacji nauki i jej polityki, instytucji i or-

41 P. Bockstaele, *Kroniek. Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, „Scientiarum Historia” 1962, nr 4, s. 40–41. Czasopismo to ukazywało się w latach 1959–2006.

42 A.B. [A. Birkenmajer], *Dwa zagraniczne głosy o polskiej powojennej historiografii nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki” 1960, t. 5, nr 2, s. 288–290.

43 R. Hooykaas, *The Historiography of Culture, Science and Learning in Modern Poland*, „Free University Quarterly” 1959, t. 6, s. 221–244.

44 E. Winter, *Zur Geschichte der Wissenschaft in Polen*, „Zeitschrift für Geschichtswissenschaft” 1959, t. 7, s. 1362–1364.

45 I. Stasiewicz-Jasiukowa, *Wspomnienie o Beacie Szczepańskiej (1906–1997)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1997, t. 42, nr 3–4, s. 159–162.

46 Niestety w Bibliotece Instytutu Historii Nauki nie zachowały się dokumenty potwierdzające wysyłkę do Redakcji „Isis”. Autorka bazuje tu na pamięci własnej.

ganizacji naukowych, jest więc interdyscyplinarna i stanowi naturalny pomost pomiędzy naukami ścisłymi i przyrodniczymi a naukami społecznymi i humanistycznymi. *Isis Critical Bibliography* jest narzędziem zbliżającym uczonych zajmujących się tą dyscypliną.

Znacząca liczba znajdujących się w bibliografii publikacji jest wyraźnym sygnałem zainteresowania, jaki tematyka historii nauki i dziedzin pokrewnych zyskała w ostatnich dziesięcioleciach. Obecnie wraz ze swoją usługą otwartego dostępu (*IsisCB Explore*) zapewnia przydatne źródło informacji umożliwiające odnajdywanie wydanych prac, postaci i koncepcji – a tym samym pokonywanie granic między dyscyplinami i kulturami. Biorąc pod uwagę jej interdyscyplinarny charakter, badania naukowe ogromnie zyskują na wykorzystaniu *IsisCB* jako narzędzia badawczego, służącego do oceny stanu wiedzy w tej dziedzinie oraz do odkrywania nowych kierunków i wyzwań w jej rozwoju. Należałoby dołożyć wszelkich starań, aby jak najwięcej polskich prac z szeroko pojętej dziedziny historii nauki trafiło do tego programu.

Obecny redaktor *IsisCB*, Stephen Weldon, zwraca szczególną uwagę na obecność w niej publikacji nie tylko anglojęzycznych. Istnieje zatem możliwość zgłaszania informacji o publikacjach. Można to robić w dowolnej formie, aby jednak ułatwić ich adaptację, redakcja poleca ustrukturyzowany formularz, który można pobrać za pośrednictwem wolnego i bezpłatnego (do 300 MB) programu komputerowego do zarządzania danymi bibliograficznymi Zotero⁴⁷.

Aneks – publikacje w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” z lat 1956–1965 uwzględnione w *Isis Critical Bibliography*, *Isis Cumulative Bibliography 1913–65* i *Isis Cumulative Bibliography 1966–75*

W aneksie podano według roczników i numerów, oraz zamieszczenia w danym numerze, tytuły tylko tych prac z „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, które zostały odnotowane w *Isis Critical Bibliography* (CB), *Isis Cumulative Bibliography 1913–65* (CB 1913–65) i *Isis Cumulative Bibliography 1966–75* (CB 1966–75). Dla zobrazowania liczby cytowanych publikacji podano przy każdym numerze „Kwartalnika” liczbę znajdujących się w nim faktycznie artykułów, polemik, materiałów, recenzji i nekrologów. Pominięto dane dotyczące działów „Z czasopism”, „Kronika” (poza jednym przypadkiem) i „Listy do redakcji”, jako nieistotnych w przeprowadzanym badaniu, ponieważ nie były uwzględniane w *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*. W nawiasie kwadratowym podano najpierw numer i rok *Isis Critical Bibliography*, następnie dział główny i numer strony na której zamieszczono pracę, następnie podobny opis zastosowano dla *Isis Cumulative Bibliography*. Nie cytowano opisów bibliograficznych danej pozycji zamieszczanych w tych trzech bibliografiach.

47 Program pozwala na automatyczne pobieranie danych bibliograficznych oraz pełnych tekstów (jeśli są dostępne) z internetowych katalogów bibliotecznych i dostosowywanie wyglądu przypisów w tekście, integruje się z przeglądarką internetową, a także z edytorami tekstu, m.in. z Microsoft Word, LibreOffice Writer, OpenOffice.org Writer i NeoOffice. Producentem programu jest Centrum Historii i Nowych Mediów George Mason University, Zotero, pl.wikipedia.org/wiki/Zotero [dostęp 2.07.2024].

Rok 1956, t. 1, nr 1, 2, 3, 4

Numer 1 (5 artykułów, 19 recenzji)

- Włodzimierz Hubicki, *Lockemann Georg „Geschichte der Chemie”, Berlin 1950*, s. 177–180 [82 CB 1957, nr 2 (152), HS 22: Chemistry, s. 206; CB 1913–65 vol. 3: D CHEMISTRY, s. 178].
- Waldemar Voisé, *Zürcher Josef „Aristotel’s Werk und Geist, Paderborn 1952”, s. 180–181* [82 CB 1957, nr 2/152, HS 32: General histories and histories of sciences of the period, s. 221; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): ARISTOTLE (384–322 B.C.), s. 54].
- Wojciech Starzyński, *Teske Armin „Marian Smoluchowski, Życie i twórczość”, Warszawa 1956*, s. 181–182 [82 CB 1957, nr 2 (152), HS 38: Physical sciences, s. 257; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): SMOLUCHOWSKI, Marian (1872–1917), s. 487].
- Aleksander Birkenmajer, *Humbert Pierre „Histoire des découvertes astronomiques”, Paris 1948*, s. 182–183 [82 CB 1957, nr 2 (152), HS 22: Astronomy: s. 203]⁴⁸.

Numer 2 (5 artykułów, 20 recenzji)

- Włodzimierz Hubicki, *O Wincentym Koffskim i jego traktacie*, s. 259–281 [82 CB 1957, nr 2/152, HS 36: Pseudo sciences and experiment, s. 239⁴⁹; CB 1913–65 vol. 5: 6. Chemistry, s. 19].
- Władysław Antoni Drapella, *Crabbé Raul „De la pirogue aux navires atomiques”, Bruxelles 1951*, s. 391–405 [82 CB 1957, nr 2 (152), HS 27: Technology, s. 215; CB 1913–65 vol. 3: TP SHIPS AND SHIPBUILDING, s. 554].
- Bolesław Hryniewiecki, *P.A. Baranow: „U istokow otieczestwiennoj botaniki (U źródeł botaniki ojczystej)”. Wyd. Akademii Nauk SSSR, Koimarrowskie cztenia VII, Moskwa–Leningrad 1953*, s. 46, cena 1 rb. 85 kop., s. 410–415 [82 CB 1957, nr 2/152, HS 24: Botany, s. 208; [CB 1913–65 vol. 3: KR PLANT GEOGRAPHY, s. 312].

Numer 3 (5 artykułów, 2 nekrologi, 25 recenzji) – brak w CB i CB 1913–65.

Numer 4 (5 artykułów, 18 recenzji)

- Kazimierz Maślankiewicz, *Georgius Agricola (1494–1555)*, s. 655–683 [83 CB, 1958, nr 2/156, HS 36: Natural history, s. 237; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): AGRICOLA, Georgius (1494–1555), s. 16].
- Stanisław Dobrzycki, *René Taton, „L’oeuvre mathématique de G. Desargues”. „Presses Universitaires de France”, Paris 1951*, s. 232. *René Taton, „L’oeuvre scientifique de G. Monge”. „Presses Universitaires de France”, Paris 1951*, s. 441, s. 814–817⁵⁰ [84 CB, 1959,

48 Brak danych o recenzji w CB 1966–75, natomiast publikację podano w CB 1966–75 vol. 3 Subjects: F ASTRONOMY s. 199.

49 W CB fragmenty anglojęzycznego streszczenia, zamieszczonego na końcu artykułu w „Kwartalniku”, w CB 1913–65 vol. 5: zaznaczono obecność tego „komentarza krytycznego”: [CB 82/239].

50 W CB i CB 1913–65 informacja o recenzji Dobrzyckiego tylko jednej pracy Tatona: *L’oeuvre mathématique de G. Desargues*.

nr 3/161, HS 37: Mathematics, s. 358; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): DESARGUES, Gérard (1593–1662), s. 331].

- Włodzimierz Hubicki, *Michele Giua*, „*La Storia della Chimica*”, *Chiantors Toriono 1946*, s. 392 + VIII, 10 rys. 1 tabl., s. 818–819 [83 CB, 1958, nr 2/156, HS 22: Chemistry, s. 200; CB 1913–65 vol. 3: D CHEMISTRY, s. 177].

Rok 1957, t. 2, nr 1, 2, 3, 4

Numer 1 (6 artykułów, 26 recenzji, 4 kronika)

- Fridrich S. Bodenheimer, *George Sarton i jego testament*, s. 190–194⁵¹ [83 CB 1958, nr 2/156, HS 39: Historians of sciences, s. 281; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z), SARTON, George Alfred Léon (1884–1956), s. 440].

Numer 2 (10 artykułów, 25 recenzji)

- Andrzej Deloff, Wojciech Starzyński, *Benjamin Franklin – wielki obywatel i uczoney: życie i działalność Franklina*, s. 219–240 [83 CB, 1958, nr 2/156, HS 37: Physical sciences, s. 250; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): FRANKLIN, Benjamin (1706–90), s. 434].
- Kazimierz Opalek, *Benjamin Franklin jako myśliciel i działacz społeczny*, s. 241–250 [83 CB 1958, nr 2/156, HS 37: Physical sciences, s. 250; 84 CB, 1959, nr 3/161, HS 37: Philosophy, s. 356; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): FRANKLIN, Benjamin (1706–90), s. 437]⁵².
- Waclaw Sterner, *Niezrealizowany projekt mostu łańcuchowego przez Wisłę pod Warszawą*, s. 277–292 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Technology, s. 385; CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 551].

Numer 3 (7 artykułów, 25 recenzji)

- Nikołaj Figurovski, *W pięćdziesięciolecie zgonu D.I. Mendelejewa*, s. 451–470 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Physical sciences, s. 375; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z), MENDELEEV, Dmitri Ivanovich (1834–1907), s. 170].
- Ryszard Gansiniec, *Rzymska profesura Kopernika*, s. 471–484 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 36: The exact & experimental science, s. 34; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, NICOLAUS (1473–543), s. 280].
- Mieczysław Subotowicz, *Kazimierz Siemienowicz i jego wkład do nauki o rakietach*, s. 485–513 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 37: Technology, s. 372, CB 1913–65 vol. 2: (K–Z), SIEMIENOWICZ, Kazimierz (17th cent., first half), s. 476; CB 1913–65 vol. 5, Renaissance and Reformation (XVth and XVIth c.): F ASTRONOMY, s. 177; CB 1913–65 vol. 5, Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3, s. 486]⁵³.

51 Jest to jedyny tekst z działu „Kronika” „Kwartalnika”, jaki zamieściły *Isis Critical Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography*.

52 Jak podaje Redakcja „Kwartalnika”, obie publikacje o Franklinie ukazały się z okazji obchodzonej w 1956 r. 250. rocznicy jego urodzin, zob. [Od Redakcji], „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1957, t. 2, nr 2, s. 219.

53 W rozdziale *Addenda and Corrigenda* podano tytuł w języku polskim, którego nie zamieszczono w rozdziale wcześniejszym tego tomu.

- Emilian Ostachowski, *Gustaw Piotrowski (1833–1884). Na stuletnią rocznicę odkrycia odczynu białkowego*, s. 515–528 [84 CB 1959 nr 3/161, HS 38: Biological science, s. 79; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z), PIOTROWSKI, Gustav (1833–84), s. 318; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th centuries, 9 D CHEMISTRY, s. 329].
- Jan Kozuchowski, *Przyczynek do biografii I. Pawłowa*, s. 545–551 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 37: Biological sciences, s. 379; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z), PAVLOV, Ivan Petrovich (1849–1936), s. 291].
- Janusz Wagner, *Z dziejów chłodnictwa*, s. 553–576 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 27: Technology, s. 328; CB 1913–65 vol. 3: UJ REFRIGERATION, s. 564].

Numer 4 (6 artykułów, 1 nekrolog, 21 recenzji)

- Bogdan Suchodolski, *Znaczenie J.A. Komerńskiego w dziejach nauki*, s. 627–636 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 36: General histories and history of science and philosophy, s. 357; CB 1913–65 vol. 5: Renaissance and Reformation (XVth and XVIth c.), A SCIENCE, s. 102].
- Norwood Russel Hanson, *Historia i filozofia nauk przyrodniczych na studiach fizyki*, s. 663–679 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 13: Scientific education and history of education, s. 304; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 34]⁵⁴.
- Armin Teske, *O elementy humanistyczne w studiach nauk przyrodniczych*, s. 681–693 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 15: Humanistic relations of science, s. 306; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE: s. 61].
- Leon Szyfman, *Próba nowej syntezy działalności naukowej Virchow*, s. 695–717 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Biological science, s. 380; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z), VIRCHOW, Rudolf (1821–1902), s. 595]⁵⁵.

Rok 1958, t. 3, nr 1, 2, 3, 4

Numer 1 (6 artykułów, 1 materiał, 29 recenzji)

- Waldemar Voisé, *O zadaniach i metodzie historii nauk społecznych*, s. 9–56 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 25: Sciences of man, s. 318]⁵⁶.

Numer 2 (4 artykuły, 1 nekrolog, 20 recenzji) – brak w CB i CB 1913–65.

Numer 3 (5 artykułów, 2 nekrologi, 23 recenzje)

- Luciano Gulli, *Historia nauki jako historia ducha ludzkiego*, s. 355–375 [84 CB, 1959, nr 3/161, HS 1: History of science, general, s. 296; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 17]⁵⁷.

54 W CB 1913–65 podano pracę oryginalną: N.R. Hanson, *History and Philosophy of Science in an Undergraduate Physics Course*, „*Physic Today*” 1955, t. 8, nr 8, s. 4–9, podając dane bibliograficzne o polskim tłumaczeniu zamieszczonym w „*Kwartalniku*”.

55 W obu bibliografiach podano błędnie rok publikacji – 1956 r.

56 W CB podano polski tytuł oraz miejsce publikacji, a także odnotowano jej obecność w numerze specjalnym „*Kwartalnika*” z lat 1957–1958 (patrz niżej).

57 Jest to rozszerzona wersja referatu wygłoszonego na Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki we Florencji i Mediolanie w 1956 r.

- Igor Znaczk-Jaworski, *Badania doświadczalne nad starożytnymi zaprawami budowlanymi i materiałami wiążącymi*, s. 377–407 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 32: Classical antiquity, technology, s. 335; CB 1913–65 vol. 4, To 14th cent.: 26 V MATERIALS AND PROCESSES, s. 142].
- Aleksander Birkenmajer, *Andrzej Grzymała z Poznania, astronom i lekarz z XV wieku*, s. 409–422 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 36: Experimental science, s. 348; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): BRZYMAŁA [sic!], Andrezej [sic!] (d. 1466): s. 202].
- Leon Szyfman, *O niektórych poglądach George’s Sarton na historię nauki*, s. 423–437 [84 1959, nr 3/161, HS 1: General works, s. 297; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z), SARTON, George Alfred Léon (1884–1956), s. 441].

Numer 4 (5 artykułów, 1 nekrolog, 12 recenzji)

- Nikoła A. Figurowski, *40 lat historii przyrodoznawstwa i techniki w ZSRR*, s. 519–536 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Contemporary science, s. 386; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 79].
- Zdzisław Opiał, *O pracach Jana Brożka z teorii liczb*, s. 537–563 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 37: Mathematics, s. 358; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): BROSCIUS, Johannes (1585–1652), s. 195; CB 1913–65 vol. 5: Renaissance and Reformation (XVth and XVIth c.): 7B MATHEMATICS, s. 113].
- Michał Odlanicki-Poczobutt, Mieczysław Milewski, *Najdawniejsze plany kopalni wielickiej*, s. 565–587 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 37: Technology, s. 371; CB 1913–65 vol. 5: Renaissance and Reformation (XVth and XVIth c.), 7 V MATERIALS AND PROCESSES, s. 178].
- Roman Kurdziel, *Wkład Nikoli Tesli w dzieło rozwoju nauk technicznych*, s. 589–620 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Technology, s. 385; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): TESLA, Nikola (1856–1943), s. 532].
- Jerzy Łanowski, *Ryszard Gansiniec (1888–1958)*, s. 629–637 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 39: historians of sciences, s. 385; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): GANSINIEC, Ryszard (1888–1958), s. 469].

Rok 1957–1958, t. 3, numer specjalny (10 artykułów)⁵⁸

- Mieczysław Subotowicz, *Kazimierz Siemienowicz (1650) and His Contribution to the Rocket Science*, s. 5–24 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 372]⁵⁹.
- Eugeniusz Olszewski, *To Commemorate the Centenary of the Birth of Konstantin Ciołkowski*, s. 25–34 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Physical sciences, s. 376; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): CIOŁKOWSKI, Konstantin (1857–1935), s. 257].
- Bolesław Jabłoński, *De quelques régularités du développement des mécanismes sur l’exemple des appareils électriques de mesure*, s. 35–53⁶⁰ [84 CB 1959, nr 3/161,

58 Artykuły w językach kongresowych.

59 Nie odnotowała tej pracy z numeru specjalnego „Kwartalnika” CB 1913–65, choć zamieściła dane dotyczące wydania z nr 3 z 1957 r. (patrz wyżej).

60 Jest to tłumaczenie artykułu *O niektórych prawidłowościach rozwoju mechanizmów na przykładzie elektrycznych przyrządów pomiarowych*, z „Kwartalnika” 1956, t. 1, nr 4, s. 753–773.

HS 11: Scientific institutions, s. 303; CB 1913–65 vol. 3, U mechanical engineering, s. 569].

- Jerzy Piaskowski, *Le développement de la technologie d'acier et du fer en Pologne d'après les examinations métallographiques des produits anciens*, s. 55–76 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 27: Technology, s. 327; CB 1913–65 vol. 3, VD iron and steel, s. 575].
- Karol Adwentowski, Antoni Pasternak, Zdzisław Wojtaszek, *Who of the Two: Dewar or Olszewski? A Polemic in England about the Priority in Liquefaction of Permanent Gases*, s. 77–95 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Physical sciences, s. 374; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): OLSZEWSKY [sic!], Karol Stanislaw [sic!] (1846–1915), s. 249; CB 1913–65 vol. 5: 9 CHzI low temperature physics, s. 318].
- Emilian Ostachowski, *La genèse de la réaction albumineuse de Gustaw Piotrowski*, s. 97–107 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 38: Physical sciences, s. 376; CB 1913–65 vol. 2: (K–Z), PIOTROWSKI, Gustav [sic!] (1833–84), s. 318; CB 1913–65 vol. 5: 9 DV organic compopouds, s. 329].
- Armin Teske, *Pour les elements humanistes dans les études des sciences naturelles*, s. 109–121⁶¹ [84 CB 1959, nr 3/161, HS 15: Humanistic relations of science, s. 306; CB 1913–65 vol. 3, A: SCIENCE, s. 61].
- Henryk Barycz, *La participation de la Pologne dans les études sur le texte „De revolutionibus” de Nicolas Copernik*, s. 123–144⁶² [84 CB 1959, nr 3/161, HS 36: General, exact science, s. 348; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, NICOLAUS (1473–1543), s. 282].
- Bogdan Suchodolski, *The Significance of J.A. Comenius in the History of Science*, s. 145–153 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 37: General historie and historie of science, philosophy, s. 357; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): COMENIUS, Jan Amos (1592–1670), s. 271]⁶³.
- Waldemar Voisé, *L'objet et la méthode de l'histoire des sciences sociales*, s. 155–164 [84 CB 1959, nr 3/161, HS 25: Sciences of man, s. 318⁶⁴; CB 1913–65 vol. 3: MP SOCIAL SCIENCES, s. 348]⁶⁵.

Rok 1959, t. 4, nr 1, 2, 3, 4

Numer 1 (7 artykułów, 1 nekrolog, 1 polemika, 28 recenzji)

- Bogdan Suchodolski, *O społeczną rolę historii nauki*, s. 3–14 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 1: History of science, s. 378; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 57].
- Edward Rosen, *Czy Leowitz był przeciwnikiem Kopernika?*, s. 15–18 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 36: General, exact sciences, s. 425; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, NICOLAUS (1473–1543), s. 284].

61 Jest to tłumaczenie artykułu z „Kwartalnika” 1957, t. 2, nr 4, s. 681–693.

62 Jest to tłumaczenie artykułu z „Kwartalnika” 1956, t. 1, nr 2, s. 227–258.

63 Jest to tłumaczenie artykułu z „Kwartalnika” 1957, t. 2, nr 4, s. 627–636.

64 Wymieniona również w polskiej wersji językowej, patrz przyp. 5.

65 W CB 1913–65 tylko wersja francuskojęzyczna z numeru specjalnego, brak informacji o wcześniejszej jej publikacji w języku polskim w 1956 r.).

- Aleksander Birkenmajer, *Czy Leovitius był przeciwnikiem Kopernika?*, s. 19–34 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 36: General, exact sciences, s. 424; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, NICOLAUS (1473–1543), s. 284].
- Mieczysław Subotowicz, *Najwcześniejsza drukiem wydana rozprawa o eksperymentalnym dowodzie istnienia próżni przeprowadzonym i opisanym przez Waleriana Magniego w Warszawie w r. 1647*, s. 35–76 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 37: Physical sciences, s. 438⁶⁶; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): MAGNI, Valeriano (1587–1661), s. 130; CB 1913–65 vol. 5: 1913–1965 15th to 19th cent., 7 CE FLUID MECHANICS, s. 118].
- Irena Stasiewicz, *O klasyfikacji i społecznym znaczeniu nauk. (Rozważania na łamach czasopism polskich lat 1770–1773)*, s. 105–128 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 37: General works, s. 432; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 A SCIENCE: s., 192].
- Bolesław Skarżyński, *Polityka i medycyna. Stosunek Rudolfa Virchowa do spraw polskich*, s. 129–166 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 38: Medicine, s. 463; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): VIRCHOW, Rudolf (1821–1902), s. 595].
- Konrad Millak, *Aleksander Perenc (1888–1958)*, s. 167–171. [85 CB 1960, nr 3/165, HS 39: Contemporary science, s. 470; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): PERENC, Aleksander (1888–1958), s. 299]⁶⁷.

Numer 2 (3 artykuły, 2 polemiki, 38 recenzji)

- Zygmunt Poniatowski, *Problematyka zgodności nauki i religii w polskim piśmiennictwie katolickim (1864–1905)*, s. 247–270 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 38: General works, s. 447; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 A SCIENCE, s. 306].
- Jerzy Piaskowski, *Metalurgia w końcu XVIII w. w świetle dzieła K. Kluka „Rzeczy kopalnych osobliwie zdatniejszych szukanie, poznanie i zażycie”*, s. 271–303 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 37: Technology, s. 445; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): KLUK, Krzysztof (1739–96), s. 24; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent., 8 VC METALLURGY, s. 289]⁶⁸.
- Ignacy Stroński, *Zarys życia i pracy Jana Hilarego Lachsa (1881–1942)*, s. 305–330 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 39: Physical sciences, s. 467; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): LACHS, Jan Hilary (1881–1942), s. 35].
- Stanisław Szpilczyński, *Charles Lichtenhaeler, „La medicine Hippocratique”, Ed. de la Bacraundère, Baudiry. Neuchâtel, 1957*, s. 144, ryc. 4, s. 346–346 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 32: Classical antiquity, s. 412–413]⁶⁹.

Numer 3 (5 artykułów, 1 materiały, 14 recenzji)

- Aleksander Birkenmajer, *Czy Hilary z Wiślicy był szermierzem systemu heliocentrycznego w Krakowie*, s. 419–464 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 36: General, exact sciences, s. 424; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, NICOLAUS (1473–1543), s. 284; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th centuries: 6 FA OPTICAL ASTRONOMY, s. 23].
- Robert F. Erickson, *Francuska wyprawa geodezyjna z roku 1735*, s. 465–481 [85 CB

66 W CB króciutkie streszczenie, zaznaczone w CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): [CB 85/438].

67 W CB 1913–65 błędnie zapisane nazwisko: Miliak.

68 W dwóch tomach CB 1913–65 błędnie zapisane nazwisko: Piakowski.

69 Brak recenzji i książki w CB 1913–65.

1960, nr 3/165, HS 37: Earth sciences, s. 439; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent., 8 HB GEODESY, s. 220].

- Roman Wajdowicz, *Zarys rozwoju techniki dźwiękowej do początków powstania kineematografii*, s. 495–520⁷⁰ [85 CB 1960, nr 3/165, HS 38: Technology, s. 465; CB 1913–65 vol. 3: XL SOUND REPRODUCTION; TAPE RECORDERS, s. 599].
- Stanisław Dobrzycki, *Quellen und Studien zur Geschichte Osteuropas, herausgegeben von der Historischen Abteilung des Instituts für Slawistik und der Arbeitsgruppe für Geschichte der slawischen Völker am Institut für Geschichte. Band I: Die deutsch-russische Begegnung und Leonhard Euler. Beiträge zu den Beziehungen zwischen der deutschen und der russischen Wissenschaft und Kultur im 18. Jahrhundert*. Herausgegeben in Verbindung mit P.N. Berkov, N.A. Figurovskij und V.P. Zubow von E. Winter. Berlin, Akademie-Verlag, 1958, s. VIII + 196, s. 557–562 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 432]⁷¹.
- M. B-N [Maria Budrowicz-Nowicka], *George Sarton, „The appreciation of ancient and medieval science Turing the Renaissance 1450–1600”*. Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1965, s. 579–580 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 36: Renaissance and Reformation, s. 424]⁷².
- M. B-N [Maria Budrowicz-Nowicka], *George Sarton, „Six Wings: Men of Science in the Renaissance illustrated with contemporary portraits”*, Bloomington, Indiana University Press, 1967, s. 318, s. 580 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 36: Renaissance and Reformation, s. 424]⁷³.

Numer 4 (6 artykułów, 1 polemika, 19 recenzji)

- Witold Wierzbicki, *W sprawie pochodzenia równania trzech momentów*, s. 595–604 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 38: Mathematics, s. 448; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 CD Mechanics, s. 317]⁷⁴.
- Stanisław Szpilczyński, *„Antipocras” Mikołaja z Polski (XIII w.)*, s. 605–619 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 33.1.: Middle ages, medicine, s. 416; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): NICOLAUS DE POLONIA (c.1225–1280), s. 234].
- Mieczysław Skulimowski, *Mikołaj z Wieliczki lekarz i uczony polskiego Renesansu (1489–1559)*, s. 621–631 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 36: Medicine, s. 429; CB 1913–65 vol 2 (K–Z): MIKOŁAJ Z WIELICZKI (c.1489–1559), s. 182].
- Emil Pop, *Proces przenikania darwinizmu do Rumunii*, s. 663–673 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 38: Biological science, s. 458; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 JG EVOLUTION, s. 350].

70 W „Kwartalniku” podano, że jest to fragment większej pracy, która ukazała się w serii Monografie z Dziejów Nauki i Techniki (t. 19, 1962). Tę pracę obie bibliografie również odnotowały.

71 Brak recenzji w CB 1913–65. Książka odnotowana w CB 1913–65 vol. 5: 8 A SCIENCE, s. 188.

72 Brak recenzji w CB 1913–65. Książka odnotowana w CB 1913–65 vol. 5: 6 A SCIENCE, s. 6.

73 Brak recenzji w CB 1913–65. Książka odnotowana w CB 1913–65 vol. 5: 6 A SCIENCE, s. 5.

74 W CB 1913–65 dodano komentarz czego dotyczy artykuł: „Wkład Bertota, Clapeyrona i Bressego w powstanie równania”.

- Leon Szyfman, *Irracjonalistyczna tendencja we włoskiej historii nauki*, s. 713–725 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 1: History of science general works, s. 378; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 25]⁷⁵.
- Aleksander Birkenmajer, *Lejeune Albert „L’optique de Claude Ptolémée dans la version latine [...]”, Louvain 1956*, s. 346–352 [85 CB 1960, nr 3/165, HS 32: Classical antiquity, exact sciences, s. 410]⁷⁶.

Rok 1960 , t. 5, nr 1, 2, 3–4

Numer 1 (5 artykułów, 11 recenzji) – brak w CB i CB 1913–65.

Numer 2 (4 artykuły, 1 polemika, 29 recenzji) – brak w CB i CB 1913–65.

Numer 3–4 (5 artykułów, 2 polemiki, 43 recenzje)

- Waldemar Voisé, *Początki historii historiografii i kultury we Francji*, s. 341–349 [86 CB 1961, nr 3/169, HS 37: Disciplines ancillary to the history of science, s. 50; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: 6 YA HISTORICAL SCIENCES, s. 96]⁷⁷.
- A[leksiej] Mandryka, *Teoria paraboliczna a strzelanie bombami z moździerzy*, s. 361–368 [86 CB 1961, nr 3/169, HS 37: Technology, s. 500; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 XR MILITARY TECHNOLOGY, s. 295].
- Antoni Plutyński, *R.J. Forbes „Studies in early Petroleum History”. E.J. Brill, Leiden 1958*, s. IX+198. *R.J. Forbes, „More Studies in early Petroleum History”. E.J. Brill, Leiden 1959*, s. VII+199, s. 438–441 [86 CB 1961, nr 3/169, HS 27: Technology, s. 473; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 VN OIL, s. 425]⁷⁸.
- Tadeusz Przykowski, *Zinner Ernst „Deutsche und niederländische astronomische Instrumente des 11.–18. Jahrhunderts”, München 1956*, s. 451–456 [86 CB 1961, nr 3/169, HS 12: Scientific instruments and special techniques, s. 458]⁷⁹.
- Stanisław Szpilczyński, *Pagel Walter „Paracelsus. An introduction to philosophical medicine in the era of the Renaissance”, Basel–New York, 1958*, s. 458–459 [86 CB 1961, nr 3/169, HS 36: Medicine, s. 488]⁸⁰.
- Aleksander Gella, *Dupree Hunter A. „Science in the federal government. A history of policies and activities to 1940”, Cambridge, 1957*, s. 469–472 [86 CB 1961, nr 3 (169), HS 14: Social relations of science, s. 459]⁸¹.
- B.O. [Bolesław Orłowski], *Robert S. Woodbury, „History of the Gear-Cutting Machine”. The Technology Press – Massachusetts Institute of Technology, Cambridge 1958*, s. VI

75 W CB fragment pierwszego zdania streszczenia francuskojęzycznego zamieszczonego na końcu polemiki Szyfmana (s. 725), zaznaczony w CB 1913–65 vol. 3: [CB 85/378].

76 Brak recenzji w CB 1913–65, książka podana w CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): PTOLEMY (c. 90–168), s. 359.

77 W CB 1913–65 dodano komentarz czego dotyczy artykuł: „Twórczość Henriego de la Popelinière”.

78 W CB i CB 1913–65 pominięto, że Plutyński w swojej recenzji omawiał dwie książki Forbesa (*Studies in Early Petroleum History*, Leiden 1958).

79 Książka jest odnotowana w CB 1913–65 vol. 3: Fxk astronomical instruments (s. 205) z recenzją Dereka J. Price’a, ale bez informacji o recenzji Przykowskiego.

80 W CB 1913–65 brak informacji o recenzji. Książka odnotowana jest w CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): PARACELTUS, Theophrast von Hohenheim (c. 1493–1541), s. 270.

81 W CB 1913–65 brak informacji o recenzji. Książka odnotowana jest w CB 1913–65 vol. 3 A SCIENCE, s. 69.

+ 135, il. 56. Robert S. Woodbury. „History of the Grinding Machine”. Tamże 1959, s. II + 191, il. 84. Robert S. Woodbury. „History of the Milling Machine”. Tamże 1960, s. 107, il. 48, s. 492–493 [86 CB 1961, nr 3 (169), HS 27: Technology, s. 475]⁸².

Rok 1961, t. 6, nr 1, 2, 3, 4

Numer 1 (6 artykułów, 1 materiały, 32 recenzje)

- Zygmunt Poniatowski, *Lenin a naukowość filozofii*, s. 3–15 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 39: Contemporary sciences, general history, s. 607; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): LENIN, Nikolai [sic!] (1870–1924), s. 70].
- Bolesław Olszewicz, *Stosunki między krajami skandynawskimi a Polską w zakresie kartografii (od epoki Odrodzenia po wiek XIX)*, s. 17–24 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 23: Earth sciences, s. 566; CB 1913–65 vol. 3: HF CARTOGRAPHY, s. 253].
- Tadeusz Żurowski, *Nowe badania nad historią najstarszego górnictwa w Polsce*, s. 5–44 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 27: Technology, s. 579; CB 1913–65 vol. 4, To 14th cent.: IV Materials and Process, s. 14].
- Helena Madurowicz-Urbańska, *Nieznany rękopis o metalurgii z końca XVIII wieku. Próba ustalenia autorstwa*, s. 45–73 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 37: Technology, s. 611; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: VC METALLURGY, s. 289].
- Emilian Ostachowski, *Uwagi o rękopisie „O rozkładzie chemicznym roślin, o sokach i ekstraktach”*, s. 75–92 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 24: Biological sciences, s. 569; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 KD/KK PLANT BIOLOGY, s. 234⁸³; CB 1913–65 vol. 5, Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3, s. 466⁸⁴].
- Roman Wajdowicz, *Z doświadczeń badawczych historyka techniki*, s. 93–109 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 27: Technology, s. 579; CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 543].
- Stanisław Dobrzycki, *Struik Dirk „Krótki zarys historii matematyki do końca XIX wieku”*, Warszawa 1960, s. 117–119 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Mathematics, s. 615; CB 1913–65 vol. 3: B MATHEMATICS, s. 101].
- Waldemar Voisé, *Wolfram „Der Kosmos des Mittelalters. Von Karl dem Grossen zu Bernhard von Clairvaux”*, Bern–München 1959, s. 129–130 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 33.1: Middle ages, s. 586; CB 1913–65 vol. 4, To 14th cent.: 5 FU COSMOLOGY, s. 318].
- Leon Szyfman, *Lamarck Jean Baptiste „Filozofia zoologii”*, Warszawa 1960, s. 134–139 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 37: Biology, s. 607; CB 1913–65 vol 2 (K–Z): LAMARCK, Jean Baptiste Antoine Pierre de Monet de (1744–1829), s. 40].
- Edmund Trepka, *Bykov G.V. „Istorija klasičeskoj teorii khimičeskogo stroenija”*, Moscow 1960, s. 140–141 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Physical sciences, s. 616; CB 1913–65 vol. 3: DJ STRUCTURAL CHEMISTRY, s. 191].

82 W CB 1913–65 brak informacji o recenzji. Książki odnotowane są w CB 1913–65 vol. 3 HAND AND MACHINE TOOLS, s. 562.

83 W obu bibliografiach dodano informację, że jest to kilka uwag o rękopisie Jana Jaśkiewicza.

84 Podano w CB 1913–65 vol. 5 Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3 ponieważ nie uwzględniono jej w pierwszym tomie CB 1913–65 (A–J): JASKIEWICZ [sic!], Jan (1749–1809).

- C.D. [Wanda Osińska], *Crombie A.C. „Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej”, t. 1: „Nauka w średniowieczu w okresie V–XIII w.”*, Warszawa, 1960, s. 153 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 1: History of sciences, general works, s. 551]⁸⁵.
- c.d [Wanda Osińska], *Finowicki Czesław „Zarys historii i propedeutyki farmacji”*, s. 154 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 26: Medicine s. 576; CB 1913–65 vol. 3: RM PHARMACY; MATERIA MEDICA; PHARMACOTHERAPY, s. 500].
- A.G. [Aleksander Gella], *Hindle Brooke „The pursuit of science in Revolutionary America 1735–1789”, b. m. w. 1958*, s. 155 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 37: General works, s. 598]⁸⁶.
- J.Bb [Józef Babicz], *Tichomirov Vladimir V. „Geologia v Rossii pervoi poloviny 19 veka”, Moscow 1960*, s. 157 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Earth sciences, s. 620; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 GG GEOLOGY, s. 334].

Numer 2 (5 artykułów, 1 materiały, 23 recenzje)

- Tadeusz Kotarbiński, *Franciszek Bacon – włodarz nauki*, s. 199–206 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 36: General histories, s. 593; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): BACON, Francis, 1st Baron Verulam (1561–1626), s. 96].
- Bogdan Suchodolski, *Znaczenie Bacona w dziejach nauki o człowieku*, s. 207–224 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 36: General histories, s. 594; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): BACON, Francis, 1st Baron Verulam (1561–1626), s. 97].
- Tadeusz Przykowski, *Astronomiczna geneza aparatu projekcyjnego*, s. 225–255 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 22: Physical science, s. 563; CB 1913–65 vol. 3: F ASTRONOMY, s. 204].
- Aleksander Kozyrew, *Udział Polaków w budowie kolei żelaznych południowego Uralu i kolei Zachodnio-syberyjskiej*, s. 288–301 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Technology, s. 628; CB 1913–65 vol. 3: TW RAILWAYS, INCLUDING TRACKS, s. 558].
- Tadeusz Nowacki, *Niektóre dane archiwalne do rozwoju papiernictwa w Królestwie Kongresowym w latach dwudziestych XIX w.*, s. 302–307 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Technology, s. 628; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 WC PAPER, s. 426].
- Aleksander Gella, *Hutchings Edward Jr (ed.) „Frontiers in science”, New York 1958, Pasadena 1960*, s. 308–309 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 1: History of sciences, general Works, s. 551; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 35].
- Józef Babicz, *Grekov V.I. „Očerki iz istorii russkikh geografičeskikh issledovanii v 1725–1765 gg.”*, Moscow 1960, s. 318–319 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 37: Earth sciences, s. 606; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 H GEOGRAPHY, s. 220].
- Stanisław Czarniecki, *Tichomirov Vladimir V. „Geologia v Rossii pervoi poloviny 19 veka”, Moscow 1960–63*, s. 319–323 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Earth sciences, s. 620; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 GG GEOLOGY, s. 334].
- Józef Babicz, *Wacław Słabczyński, „Paweł Edmund, Strzelecki”, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1957*, s. 327. *Paweł Edmund Strzelecki, „Nowa Południowa Walia”. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1958*, s. 371. „Paweł

85 Nie zamieściła informacji o tej książce na swoich stronach CB 1913–65, a także żadna z tych bibliografii nie odnotowała jej dłuższej recenzji – i to dwóch tomów – z „Kwartalnika” 1962 r. (nr 3, s. 363–372) autorstwa Tadeusza Brzostowskiego i Małgorzaty Frankowskiej.

86 W CB 1913–65 brak informacji o recenzji. Książka odnotowana jest w CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 A SCIENCE, s. 189.

Edmund Strzelecki, Pisma wybrane". Zebrał i opracował Wacław Ślabczyński. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1960, s. 270, s. 324–325 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Earth sciences, s. 620; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): STRZELECKI, Paweł Edmund (1796–1873), s. 513]⁸⁷.

- Stanisław Furman, „Očerki istorii radiotechniki”, Moskwa 1960, s. 325–326 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Technology, s. 629; CB 1913–65 vol. 3: XM RADIO, s. 599].
- Zdzisław Kosiek, Antoni Żabko-Potopowicz „Dzieje piśmiennictwa leśnego w Polsce do roku 1939”, [w:] „Studia i materiały z dziejów nauki polskiej”, seria B, z. 3, Warszawa 1960, s. 326–328 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 24: Biological Sciences, s. 568; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCES, s. 76]⁸⁸.
- Stanisław Furman, Williams Trevor I. „A short history of technology from the earliest times to A.D. 1900”, New York–London 1961, s. 331 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 27: Technology, s. 376]⁸⁹.

Numer 3 (5 artykułów, 2 materiały, 19 recenzji)

- Kazimierz Leśniak, *Poglądy naukowe Franciszka Bacona*, s. 383–391 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 36: General histories, s. 593; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): BACON, Francis, 1st Baron Verulam (1561–1626), s. 96].
- Paul Chalus, *Filozofia krytyczna historii i przykład Tukidydesa*, s. 393–401 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 32: Sciences and learning in classical antiquity, s. 581; CB 1913–65 vol. 4, To 14th cent.: 26 YA HISTORICAL SCIENCES: s. 144].
- Wadim Wilinbachow, *Bizancjum a rozwój broni palnej w Europie*, s. 403–417 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 33.2: Middle ages, Byzantium, s. 589; CB 1913–65 vol. 4, To 14th cent.: 52 XR MILITARY TECHNOLOGY, s. 380].
- Karolina Targosz, *Relacje Józefa Delmedigo z Polską (na marginesie rozprawy G. Altera: Dwa renesančni astronomowe)*, s. 419–430 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 36: The exact and experimental sciences, s. 595; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: 7 A SCIENCE, s. 104.
- Franck Bourdier, *Poprzednicy Darwina w latach 1550–1859, cz. 1*, s. 431–456 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 24: Biological sciences, s. 569; CB 1913–65 vol. 3: JG EVOLUTION, s. 290].
- Stefan Zwoliński, *Urządzenia kopalni na Kunsztach w Dolinie Kościeliskiej w Tatrach*, s. 457–467 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 27: Technology, s. 579; CB 1913–65 vol. 3: VB MINING TECHNOLOGY: s. 572].

Numer 4 (5 artykułów, 20 recenzji)

- Tadeusz Przytkowski, *Globus Bylicy i pierwsze nowoczesne mapy nieba: na marginesie rozprawy Zofii Ameisenowej o globusie Bylicy i mapach nieba*, s. 553–567 [87 CB

87 Recenzja Babcza omawia trzy wydania dotyczące Strzeleckiego. W *Isis Critic Bibliography* i *Isis Cumulative Bibliography* książki te są podane oddzielnie (wszędzie z zaznaczeniem recenzji w „Kwartalniku”).

88 Jak podaje redakcja „Kwartalnika” w przyp. 1 do recenzji, w tym numerze serii Studia i Materiały publikowane są dwa artykuły z których zamieszczono dwie odrębne recenzje. Obie bibliografie *Isis Critical* i *Isis Cumulative* podają tylko recenzję autorstwa Kośka i to jako całość tego numeru serii a nie odrębną pracę.

89 W CB 1913–65 brak informacji o recenzji. Książka odnotowana jest w CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 539.

- 1962, nr 4 (174), HS 36: The exact and experimental sciences, s. 595; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: Renaissance and Reformation, s. 21].
- Suzanne Delorme, *Akademie i Salony we Francji epoki Oświecenia*, s. 569–582 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 37: General histories, s. 597; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 A SCIENCE, s. 192].
 - Igor Znaczk-Jaworski, *Antoine Raucourt de Charleville – kontynuator prac L.J. Vicařta w Rosji. Z historii rosyjsko-francuskich kontaktów naukowych*, s. 583–605 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 37: Mathematics, s. 601; CB 1913–65 vol 2 (K–Z): RAUCOURT, Antoine (1799–1841): s. 384].
 - Franck Bourdier, *Poprzednicy Darwina w latach 1550–1859, cz. 2*, s. 607–643 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 24: Biological sciences, s. 569; CB 1913–65 vol. 3: JG EVOLUTION, s. 290].
 - Stanisław Miczulski, *Nieznany polski podręcznik technologii rolnej z poł. XIX w.*, s. 645–661 [87 CB 1962, nr 4 (174), HS 38: Technology, s. 628; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 SA AGRICULTURE, s. 411].

Rok 1962, t. 7, nr 1–2, 3, 4, numer specjalny⁹⁰

Numer 1–2 (11 artykułów, 1 materiały, 26 recenzji)

- Jerzy Piaskowski, *Podręcznik metalurgii M.W. Łomonosowa z 1763 r.*, s. 3–32 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 37: Technology, s. 616; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 VC METALLURGY, s. 289; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): LOMONOSOV, Mikhail Vasilievich (1711–65), s. 111].
- Aleksander Birkenmajer, *Jakub z Zalesia, doktor medycyny, nie był nadwornym lekarzem króla Aleksandra Jagiellończyka*, s. 33–37 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 36: Technology, s. 593; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): JAKUB OF ZALESIE (d. c.1495), s. 641].
- Aleksander Birkenmajer, *Lekarz Jakub z Zalesia nie przeżył roku 1496*, s. 39–48 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 36: Technology, s. 593; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): JAKUB OF ZALESIE (d. c.1495), s. 641]⁹¹.
- Susanne Colnort-Bodet, *Teoria i praktyka – pewien traktat alchemii z XVI wieku*, s. 49–57 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 36: Pseudo-science and experiment, s. 591; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th centuries: 6 DY ALCHEMY, s. 199²; CB 1913–65 vol. 5 Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3, BRODIE, Benjamin Collins (1817–80), s. 445].
- Kazimierz Opałek, *Fizjokratyzm i jego rola w rozwoju nauki i kultury w Polsce okresu Oświecenia*, s. 59–73 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 37: General science, s. 598; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 A SCIENCE, s. 192].
- Henryk Hinz, *Refleksja o nauce i oświeceniu w twórczości Kollataja*, s. 75–98 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 37: General science, s. 597; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): KOLLATAJ, Hugo (1750–1812), s. 27; CB 1913–65 vol. 5 Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3 KOLLATAJ, Hugo (1750–1812) s. 468].

⁹⁰ Z artykułami w językach kongresowych.

⁹¹ Artykuły Birkenmajera o Jakubie z Zalesia redaktorzy obu bibliografii (*Critical* i *Cumulative*) połączyli w jedną pracę podając błędny tytuł i połączone numery stron: *Jakub of Zalesie, the physician, did not survive the year 1496*, [...] 33–48.

⁹² W CB 1913–65, vol. 5 dopisek: „Dotyczy Jeana Brouaut, który opracował nalewki alkoholowe i stosował je jako uniwersalne lekarstwo”.

- Marian Wachowski, *James Cooke, jeden z wybitnych wynalazców siewnika*, s. 99–108 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 24: Biological sciences, s. 552; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): COOKE, James (fl. 1789–94), s. 279; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 SC PLANT CULTIVATION AND HORTICULTURE, s. 282]⁹³.
- Tadeusz Nowacki, *Produkcja narzędzi i maszyn rolniczych w Królestwie Kongresowym 1815–1830*, s. 131–146 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 24: Biological sciences, s. 552; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 SA AGRICULTURE, s. 411].

Numer 3 (5 artykułów, 1 materiały, 1 nekrolog, 40 recenzji)

- Aleksander Topczijew, *Michał Łomonosow w 250-lecie urodzin 1711–1961*, s. 242–258 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Physical sciences, s. 551⁹⁴; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): LOMONOSOV, Mikhail Vasilievich (1711–65), s. 109].
- Jolan M. Zemplén, *Kopernik i Węgry*, s. 259–284 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 36, General sciences, s. 541⁹⁵; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, Nicolaus (1473–1543), s. 284; CB 1913–65 vol. 5: 1913–1965 15th to 19th cent.: 7 F ASTRONOMY, s. 126].
- Irena Stasiewicz, Maria Burdowicz-Nowicka, Bolesław Orłowski, *O społecznym znaczeniu prac popularnonaukowych z zakresu historii nauki i techniki*, s. 285–305 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 14: Social relations of science, s. 495–496; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE: s. 24].

Numer 4 (3 artykuły, 1, materiały, 1 nekrolog, 4 polemiki, 19 recenzji)

- A[leksiej] Mandryka, *Fizyczne podstawy odrzutu działa i ruchu rakiety w ujęciu uczonych XVII i XVIII wieku*, s. 447–460 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 37: Physical sciences, s. 591; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 C PHYSICS, s. 204].
- Krzysztof Groniowski, *Próba stworzenia polskiego ośrodka naukowego w Petersburgu przed 1863 r.*, s. 461–478 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 11: Scientific Institution, s. 532; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 9 A SCIENCE, s. 306].
- Aleksander Gella, *Społeczny pragmatyzm jako tło rozwoju amerykańskiej socjologii*, s. 479–497 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 25: Sciences of man, s. 553; CB 1913–65 vol. 3: MU SOCIOLOGY: MUw in different Countires, s. 356].

Numer specjalny (12 artykułów)

- Bogdan Suchodolski, *History of Science in Continuity and Change*, s. 5–17 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 1: History of science, s. 523; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 18].
- René Taton, *Sur les buts et les méthodes de l'histoire de la science*, s. 19–27 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 2: Bibliographies and tools, s. 526; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 18].

93 Praca odnotowana jest w tomie 5 CB 1913–65 raz jeszcze w rozdziale Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3 (s. 449) ponieważ w tomie 1 (A–J) nie podano polskiego tytułu.

94 Odnotowana w CB rok później niż inne prace z tego samego numeru i roku.

95 Odnotowana w CB rok później niż inne prace z tego samego numeru i roku.

- W[asilij] Zubow, *L'histoire de la science et la biographie des savants*, s. 29–42 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 2: Bibliographies and tools, s. 526; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 25].
- François Russo, *Les dimensions de l'histoire des sciences*, s. 43–53 [88 CB, 1963, nr 4 (178), HS 1: History of science, s. 523; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 18].
- Paweł Rybicki, *On the Relation between the Natural Sciences and Humanistic Knowledge*, s. 55–72 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 14: Social realtions of science, s. 535; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 60].
- Waldemar Voisé, *Les germes des sciences modernes et l'objet de l'histoire des sciences*, s. 73–77 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 1: History of science, s. 523; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 18].
- N[ikołaj] Figurowski, *General Problems of History of Chemistry*, s. 79–89 [88 CB, 1963, nr 4 (178), HS 22: Chemistry, s. 544; CB 1913–65 vol. 3: D CHEMISTRY, s. 182].
- Eugeniusz Olszewski, *The Scope of the History of Technology and Its Place among Other Sciences*, s. 91–97 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 27: Technology, s. 568; CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 542⁹⁶].
- S[iemion] Szuchardin⁹⁷, *On Certain Causes of the Development of Technology*, s. 99–108 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 27: Technology, s. 568; CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 543].
- Vasco Ronchi, *A propos de l'enseignement de l'histoire de la science*, s. 109–127 [88 CB 1962, nr 4 (174), HS 13: Scientific education and history of education, s. 535; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 22].
- Armin Teske, *The History of Science and Its Place in Our Educational System*, s. 129–140 [88 CB 1962, nr 4 (174), HS 13: Scientific education and history of education, s. 535; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 23].
- Zofia Skubała, *Ten Years of History of Science at the Polish Academy of Sciences (1952–1962)*, s. 141–164 [88 CB 1963, nr 4 (178), HS 11: Scientific institution, s. 533–34; CB 1913–65 vol. 2 Institutiones: Polska Akademia [sic!] Nauk, s. 741; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 21].

Rok 1963, t. 8, nr 1, 2, 3, 4

Numer 1 (4 artykuły, 1 materiały, 1 polemika, 27 recenzji)

- Armin Teske, *Blaise Pascal: krytyczny hołd w trzechsetną rocznicę śmierci*, s. 3–21 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Mathematics, s. 548; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): PASCAL, Blaise (1623–62), s. 281].
- Jerzy Dobrzycki, *Astronomiczna interpretacja prehistorycznych zabytków na terenie Polski*, s. 23–27 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 30: Prehistory and primitive societies, s. 520; CB 1913–65 vol. 4, To 14th cent.: 1 F: Astronomy, s. 6].
- Ryszard Wołoszyński, *Z problematyki badań nad polsko-niemiecką współpracą naukową i techniczną w XVIII w.*, s. 29–45 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: General science, s. 546; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 A SCIENCE, s. 188].

96 W CB 1913–65 błędnie podano, że praca ta opublikowana jest w języku polskim.

97 W obu bibliografiach nazwisko zapisane: Shukhardine S.V.

- Stanisław Grzybowski, *Początki naukowego badania religii w Polsce w okresie Oświecenia*, s. 47–75 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 15: Humanistic relations of science, s. 496; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 A SCIENCE, s. 193].

Numer 2 (5 artykułów, 2 nekrologi, 23 recenzje)

- Robert S. Cohen, *Czy filozofia nauki jest pokrewna historii nauki? Dzieło Meyersona i Needhama. Z materiałów X Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki*, s. 163–178 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 10: Philosophy of science and methods of science, s. 488; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE: s. 25].
- Henryk Moese, *Z historii upowszechnienia wiedzy: od starożytności do Oświecenia*, s. 179–213 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 13: Scientific education and history of education, s. 494; CB 1913–65 vol. 3: A SCIENCE, s. 28].
- Wadim Wilinbachow, *Początkowy okres rozwoju broni palnej krajach słowiańskich*, s. 215–235 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 33.1: Technology, s. 529; CB 1913–65 vol. 4: To 14 th cent.: 5 XR MILITARY TECHNOLOGY, s. 367; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: 6 XS ARMS AND ARMOUR, s. 96].
- Henryk Barycz, *Kilka glos o znajomości Macieja z Miechowa w XVI i XVII wieku*, s. 237–243 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 36: Technology, s. 541; CB 1913–65 vol 2 (K–Z): MACIEJ Z MIECHOWA (1457–1523), s. 124].
- Henryk Skolimowski, *Ewolucja zakresów terminów „geodezja” i „geodeta” w świetle polskich podręczników geodezyjnych wieków XVI–XVIII*, s. 245–255 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 36: Technology, s. 542; CB 1913–65 vol. 3: H GEOGRAPHY, s. 248].

Numer 3 (6 artykułów, 1 nekrolog, 3 polemiki, 20 recenzji)

- Wasilij Zubow, *Doświadczenie naukowe i doświadczenie techniczne w dobie Odrodzenia*, s. 339–354 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 36: Technology, s. 542; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th centuries: 6 A SCIENCE, s. 6].
- Robert Brittain, *Gospodarka wodna a rozwój historyczny*, s. 355–359 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 27: Technology, s. 516; CB 1913–65 vol. 3: TO MARINE ENGINEERING, CANALS, WATERWAYS, s. 553]⁹⁸.
- Maurice Daumas, *Mit rewolucji technicznej*, s. 361–365 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 27: Tehnology, s. 516; CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 543].
- Jadwiga Dianni, *O pewnym rękopisie matematycznym z końca XVIII wieku*, s. 367–382 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Mathematics, s. 547; CB vol. 5: 15th–19th cent.: 8 B MATHEMATICS, s. 197⁹⁹; CB 1913–65 vol. 5 Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3: SNIADECKI [sic!], Jan Bpatista [sic!] (1756–1830), s. 487].
- Zdzisław Kosiek, *Na drodze do pierwszego polskiego towarzystwa rolniczego*, s. 383–392 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Technology, s. 575; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th

98 Praca ta, pt. *River Technology and Historical Development*, ukazała się także w *Proceedings of the 10th International Congress History of Science 1962* (druk 1964), t. 1, s. 435–437, co odnotowała *Isis Critical Bibliography* nr 90 z 1965 r. z komentarzem, że dłuższa wersja tej pracy opublikowana została w „Kwartalniku” 1963, t. 8, nr 3, a także *Isis Cumulative Bibliography* vol. 3, s. 553 z informacją: „dłuższa wersja tej pracy patrz wyżej”.

99 Z dopiskiem w CB 1913–65 vol. 5: „Rękopis matematyczny z końca XVIII w. autorstwa Jana Śniadeckiego”.

cent.: 9 SA AGRICULTURE, s. 410; CB 1913–65 vol. 5 Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3: POLSKIE TOWARZYSTWO ROLNICZNE, s. 522].

- Władysław Jewsiewicki, *Technika gromadzenia materiałów naukowych do historii techniki drogą wywiadów personalnych*, s. 393–408 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 3: Historiography and historical method, s. 486; CB 1913–65 vol. 3: T TECHNOLOGY, s. 543].

Numer 4 (4 artykuły, 1 materiały, 2 nekrologi, 28 recenzji)

- Mieczysław Radwan, *Wiedza górnicza i hutnicza Walentego Roździeńskiego: w 350-lecie „Officiny ferraria”*, s. 491–501 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Technology, s. 559; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: 7 VB MINING TECHNOLOGY, s. 177].
- Andrzej Kempfi, *Z dziejów nauki o człowieku w zaraniu polskiego Odrodzenia: o nieznannej polemice Kallimacha z platonizmem Marsilia Ficino*, s. 503–517 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 36: General histories, s. 539; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 6 M SCIENCES OF MAN, s. 49].
- W[iaczesław] Dobrowolski, *W sprawie pracy Jana Woźniakowskiego z zakresu matematyki*, s. 519–524 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Mathematics, s. 560; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): WOZNIAKOWSKI, Jan (b. 1817), s. 638].
- Zdzisław Gajda, *Jak Pasteur i Virchow zostali członkami Akademii Umiejętności w Krakowie*, s. 525–532 [89 CB 1964, nr 4 (182), HS 37: Medicine, s. 572; CB 1913–65 vol. 2: (K–Z): VIRCHOW, Rudolf (1821–1902): s. 594].

Rok 1964, t. 9, nr 1, 2, 3–4

Numer 1 (4 artykuły, 1 materiały, 1 nekrolog, 25 recenzji)

- Janusz Pagaczewski, *Lokalizacja obserwatorium Kopernika we Fromborku na podstawie XVI-wiecznego dokumentu*, s. 3–10 [90 CB 1965, nr 4 (186): 36: The exact and experimental sciences, s. 565; CB 1913–65 vol 1 (A–J): COPERNICUS, NICOLAUS (1473–543), s. 283; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 6 FA OPTICAL ASTRONOMY, s. 22].
- Tadeusz Przykowski, *Pierwotny pierwowzór pierwszej drukowanej polskiej mapy nieba z 1585 r.*, s. 11–13 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 36: The exact and experimental sciences, s. 565; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: 6 F ASTRONOMY, s. 21].
- Józef Staszewski, *System dziejów Ziemi i aktualizm geologiczny Hugona Kollataja*, s. 15–41 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 37: Earth sciences, s. 584; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): KOLLATAJ [sic!], Hugo (1750–1812): s. 27; CB 1913–65 vol. 5: 15th–19th cent.: 8 GN GEOCHRONOLOGY, s. 218; CB 1913–65 vol. 5 Addenda and Corrigenda to Volumes 1, 2 and 3: KOLLATAJ [sic!], Hugo (1750–1812), s. 468].
- Jurij Anisimow, *Geolog Aleksander Michalski (1855–1904)*, s. 43–51 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 38: General histories, histories of science, s. 595; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): MICHALSKI, Aleksander (1855–1904), s. 179].
- Barbara Konarska, *Materiały do biografii Jakuba Malinowskiego*, s. 53–73 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 38: General histories, histories of science, s. 595; CB 1913–65 vol. 1 (A–J): MALINOWSKI, Jakub (1808–97), s. 138].

Numer 2 (4 artykuły, 3 materiały, 19 recenzji)

- Henryk Barycz, *Sześć wieków działalności Uniwersytetu Jagiellońskiego 1364–1964*, s. 173–197 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 13: Scientific education and history of education, s. 51; CB 1913–65 vol. 2 Institutions: CRACOW. UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI, s. 685; CB 1913–65 vol. 3: YR EDUCATION, s. 618].
- Włodzimierz Hubicki, *Futine olim alchimia in Academia Cracoviensi lecta?*, s. 199–210 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 36: Pseudo sciences and experimental, s. 566; CB 1913–65 vol. 2 Institutions: CRACOW. UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI s. 685; CB 1913–65 vol. 5: 15th to 19th cent.: 6 D CHEMISTRY, s. 20].
- Julian Dybiec, *Michał Wiszniewski jako profesor historii powszechnej w Uniwersytecie Jagiellońskim*, s. 211–227 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 38: General historie, disciplines ancillary to the history of science, s. 620; CB 1913–65 vol. 2 (K–Z): WISZNIEWSKI, Michał (1794–1865), s. 632; CB 1913–65 vol. 2 Institutions: CRACOW. UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI, s. 685; CB 1913–65 vol. 5: 9 YA HISTORICAL SCIENCES; s. 432].
- Zdzisław Wojtaszek, *Gmach Starą Drukarnią zwany jako siedziba Instytutu Chemicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, s. 229–242 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 38: Physical sciences, s. 604; CB 1913–65 vol. 2 Institutions: CRACOW. UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI s. 686; CB 1913–65 vol. 3: D CHEMISTRY, s. 186].
- Stanisław Czarniecki, Bolesław Schiller, *Nowe materiały do dziejów mineralogii na Uniwersytecie Jagiellońskim w okresie profesury Jana Jaśkiewicza*, s. 243–262 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 37: Earth sciences, s. 583; CB 1913–65 vol. 5: 15th-19th cent.: 8 GT MINERALOGY, s. 219; CB 1913–65 vol. 2 Institutions: CRACOW. UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI s. 685].
- Henryk Barycz, *Opis Uniwersytetu Krakowskiego z roku 1833*, s. 263–291 [90 CB 1965, nr 4 (186): HS 38: General histories, histories of science, s. 594; CB 1913–65 vol. 2 Institutions: CRACOW. UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI, s. 685; CB 1913–65 vol. 5: 9 YR EDUCATION, s. 433].

Numer 3–4 (3 artykuły, 2 nekrologi, 21 recenzji) – brak w CB, CB 1913–65 i CB 1966–75.

Rok 1965, t. 10, nr 1–2, 3, 4

Numer 1–2 (7 artykułów, 1 nekrolog, 2 polemiki, 35 recenzji)

- Genadij Dobrow, *Badania historycznotechniczne a cybernetyka*, s. 3–17 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 10: Philosophy of science and methods of science, s. 530; CB 1966–75 vol. 7 Subjects: X Communications, s. 192]¹⁰⁰.
- Radomir Pleiner, *Przyczynek do problemu metalurgii wczesnohistorycznej i zagadnienia tak zwanego metalu świętokrzyskiego*, s. 19–42 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 32: Science and learning in classical antiquity and the ancient world in general, s. 563; CB

100 Z notatką w obu tomach bibliografii informującą o treści artykułu: „Omawia możliwości wzajemnej współpracy cybernetyki i historii nauki i techniki”.

- 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations: 1: Prehistory and primitive societies in general, s. 199]¹⁰¹.
- Stefan Kuczyński, *O Macieju z Miechowa*, s. 43–67 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 36: Renaissance and Reformation, s. 574; CB 1966–75 vol. 6 Personalities, MACIEJ Z MIECHOWA (1457–1523), s. 270]¹⁰².
 - Stanisław Schwann, *O chorobach zawodowych w polskim piśmiennictwie medycznym w XVIII i na początku XIX wieku*, s. 69–90 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 26: Medicine and the medical sciences, s. 552; CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations: 9: Nineteenth century, s. 531].
 - Henryk Barycz, *Dwa nieznanne listy Stanisława Grzepskiego*, s. 91–100 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 36: Renaissance and Reformation, s. 563]¹⁰³; CB 1966–75 vol. 6 Personalities, GRZEPSKI, STANISŁAW (1524–1570), s. 178].
 - Jan Kunstetter, *Początki budowy silników spalinowych w Polsce*, s. 101–106 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 27: Technology, s. 556; CB 1966–75 vol. 7 Subjects: U Mechanical Engineering, s. 184].
 - Stanisław Chankowski, *Dziesięciolecie Archiwum Polskiej Akademii Nauk*, s. 106–112 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 11: Scientific institutions, s. 531; CB 1966–75 vol. 6 Personalities, POLSKA AKADEMIIA [sic!] NAUK, s. 469; CB 1966–75 vol. 7 Subjects, A SCIENCE, s. 47].
 - René Taton, *Alexandre Koyré 1892–1964*, s. 113–115 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 39: Contemporary sciences, s. 626]¹⁰⁴.
 - Mieczysław Boczar, *W odpowiedzi drowi P. Smolarkowi* s. 123–126 [CB 92 1967, nr 5: HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 85]¹⁰⁵.
 - Eugeniusz Tyrkiel, *Bohdan Stefanowski, Pojęcie ciepła w rozwoju historycznym. Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1963, ss. 128*, s. 131–133 [CB 92 1967, nr 5: HS 22: Physical sciences, s. 85]¹⁰⁶.
 - Małgorzata Frankowska, *R. Hooykaas, „L’histoire des sciences, ses problemes, sa methode, son but”, Atlantida, Coimbra 1963, ss. 35*, s. 127–128 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 1: History of science, s. 525]¹⁰⁷.
 - Jerzy Dobrzycki, *William D. Stahlman, Owen Gingerich, Solar and Planetary Longitudes for Years – 2500 to + 2000 by 10-Day Intervals. The University of Wisconsin Press, Madison 1963, ss. XXX + 566*, s. 133–134 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 22: Physical sciences, s. 530]¹⁰⁸.
 - Bolesław Orłowski, *Kazimierz Majewski, Kreta – Hellada – Cyklady. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1963, ss. 231, ilustr. 163, 1 tabela, 2 mapy*, s. 134–135 [CB 92 1967, nr 5: HS 32: Sciences and learning in classical antiquity, s. 49]¹⁰⁹.

101 Z notatką w obu tomach bibliografii informującą o treści artykułu: „Omówienie wcześniejszej twórczości Piaszkowskiego”.

102 Z notatką w obu tomach bibliografii informującą o treści artykułu: „W odniesieniu do prac zebranych Mateusza [sic!] z Miechowa pod redakcją B. [sic!] Barycza i wydanej w 1960 r.”

103 W CB błędnie zapisane nazwisko: Baryca.

104 Brak w CB 1966–75.

105 Brak w CB 1966–75.

106 Brak w CB 1966–75, natomiast publikację Stefanowskiego zamieszczono w CB 1966–75 vol. 7 Subject: C: Physics, s. 73.

107 Brak w CB 1966–75. Książka odnotowana jest w CB 1966–75 vol. 7: A Science, s. 9.

108 Brak w CB 1966–75.

109 Brak w CB 1966–75.

- cd. [Wanda Osińska], *W[asilij] D. Czysziakow, Rasskazy o matematykach, Minsk 1963*, s. 135–136 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 21: Mathematics, s. 530]¹¹⁰.
- Zygmunt Brocki, *Zdzisław Mikulski, Zarys hydrografii Polski*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1962, ss. 286, ilustr., mapy, s. 142–144 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 23: Earth sciences, s. 545]¹¹¹.
- Stanisław Herbst, *Karol Buczek, Dzieje kartografii polskiej od XV do XVIII wieku. Zarys analityczno-syntetyczny*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963, ss. 120, tabl. 48, s. 146–150 [CB 92 1967, nr 5: HS 23: Earth sciences, s. 28]¹¹².
- Armin Teske, *Blaise Pascal, Rozprawy i listy. Przekład z francuskiego Tadeusza Żeleńskiego-Boya i Mieczysława Tazbira, wybór i przedmowa Mieczysława Tazbira, redakcja Zbigniewa Więckowskiego*. Instytut Wydawniczy „Pax”, Warszawa 1963, ss. 478, s. 151–154 [CB 92 1967, nr 5: HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 72]¹¹³.
- Jerzy Michalski, *Stefan Hrabec, Franciszek Peplowski, Wiadomości o autorach i dziełach cytowanych w Słowniku Lindego*. Wiedza Powszechna, Warszawa 1963, ss. 271, s. 154–157 [CB 92 1967, nr 5: HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 70]¹¹⁴.
- Marian H. Serejski, *Henryk Barycz, Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich. Studia i sylwety z życia umysłowego Galicji XIX wieku. T. 1—2*. Wydawnictwo Literackie, Kraków 1963, ss. 426+390, s. 157–160 [CB 92 1967, nr 5: HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 87]¹¹⁵.
- Tadeusz Cieślak, „*Hochschulwesen und Wissenschaft in Polen. Entwicklung, Organisation und Stand 1918-1960*”, *Karl Hartmann, Frankfurt am Main 1962*; „*Das wissenschaftliche Leben in Polen*”, *Karl Hartmann, Essen 1964*, s. 162–164 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 39: Contemporary sciences, s. 619]¹¹⁶.

Numer 3 (6 artykułów, 2 materiały, 3 nekrologi, 1 polemika, 39 recenzji)

- Vasco Ronchi, *Galileusz – mistrz techniki*, s. 259–275 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 597; CB 1966–75 vol. 6 Personalities: GALILEO GALILEI (1564–1642), s. 162]¹¹⁷.
- Armin Teske, *Galileusz i metoda nauk ścisłych*, s. 277–284 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 584; CB 1966–75 vol. 6 Personalities, GALILEO GALILEI (1564–1642), s. 159; CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations: Seventeenth century, s. 337].

110 W CB podana informacja o recenzji w „Kwartalniku”, bez podania autora. Książkę (bez informacji o recenzji) odnotowano w CB 1966–75 vol. 7 Subjects: Mathematics, s. 56.

111 Brak zarówno książki jak i informacji o recenzji w CB 1966–75.

112 W obu tomach CB 1966–75 nie podano recenzji z „Kwartalnika”, natomiast publikację Buczka zamieszczono w CB 1966–75 vol. 7 Subject: Geography, s. 102.

113 W obu tomach CB 1966–75 nie podano recenzji z „Kwartalnika”, natomiast publikację w CB 1966–75 vol. 6 Personalities, PASCAL, BLAISE (1623–1662), s. 321.

114 W obu tomach CB 1966–75 nie podano recenzji z „Kwartalnika”, ani publikacji.

115 W obu tomach CB 1966–75 nie podano recenzji z „Kwartalnika”, natomiast publikację w CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations, 9: Nineteenth century, s. 449.

116 W obu tomach CB 1966–75 nie podano informacji recenzji. Jest natomiast podana tylko jedna praca Hartmana *Das wissenschaftliche [...]*.

117 Z dopiskiem w obu tomach bibliografii: „Omówienie teleskopu Galileusza”.

- Armin Teske, *Z Padwy do Florencji i Rzymu. Zamiany Galileusza i droga do procesu*, s. 285–293 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 584; CB 1966–75 vol. 6 Personalities: GALILEO GALILEI (1564–1642), s. 162; CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations: Seventeenth century, s. 359.
- Waldemar Voisé, *Groćusz – uczeń Galileusza*, s. 295–299 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 584; CB 1966–75 vol. 6 Personalities, GALILEO GALILEI (1564–1642, s. 159; CB 1966–75 vol. 6 Personalities: GROTIUS, HUGO (1583–1645), s. 178.
- Jerzy Piskowski, *W setną rocznicę wydania pierwszego polskiego podręcznika odlewnictwa*, s. 301–311 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 27: Technology, s. 556; CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations, 9: Nineteenth century, s. 547].
- Wanda Osińska, *Z dziejów międzynarodowej organizacji historyków nauki*, s. 313–323 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 3: Historiography and historical method, s. 528; CB 1966–75 vol. 7 Subject, A: SCIENCE, s. 8].
- Waldemar Voisé, *Włoskie imprezy roku Galileusza. Refleksje obserwatora*, s. 325–331 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 1: History of science, general, s. 526; CB 1966–75 vol. 6 Personalities, GALILEO GALILEI (1564–1642), s. 159].
- Ksawery Rowiński, *400-lecie śmierci Andrzeja Wesaliusza*, s. 333–341 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 36: Renaissance and Reformation, s. 580]¹¹⁸.
- Eugeniusz Olszewski, *Witold Wierzbicki 1890–1965*, s. 343–344 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 39: Contemporary sciences, s. 627; CB 1966–75 vol. 6 Personalities: WIERZBICKI, WITOLD (1890–1965), s. 427].
- Eugeniusz Olszewski, *Henryk Buzun 1900–1964*, s. 345–346 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 39: Contemporary sciences, s. 626]¹¹⁹.
- B.P.-O. [Barbara Olszewska], *Erneste Wickersheimer 1880–1965*, s. 347 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 39: Contemporary sciences, s. 627; CB 1966–75 vol. 6 Personalities: WICKERSHEIMER, ERNEST (1880–1965), s. 427].
- Armin Teske, *Galileusz w świetle dawnej optyki wyniki badań Vasca Ronchiego*, s.359–362 [CB 92 1967, nr 5: HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 79; CB 1966–75 vol. 6 Personalities: GALILEO GALILEI (1564–1642), s. 161; CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations: Seventeenth century, s. 354].
- Stanisław Dobrzycki, *Jadwiga Dianni, Adam Wachułka, Tysiąc lat polskiej myśli matematycznej. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1963, ss. 288, ilustr.*, s. 377–381 [CB 92 1967, nr 5: HS 21: Mathematics, s. 22]¹²⁰.
- Eugeniusz Olszewski, *Bertrand Gille, Les ingénieurs de la Renaissance*, s. 385–387 [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 36: Renaissance and Reformation, s. 627; CB 1966–75 vol. 7 Periods and Civilizations, BOOK Reviews, s. 577]¹²¹.
- Hanna Jędrzejewska, *I.L. Znaczkowa-Jaworska, „Oczerki historii wiązujących wieszczestw ot dźwięniejszych wriemion do sieriediny X IX w.” Izdatielstwo Akadiemii nauk SSSR, Moskwa–Leningrad 1963, ss. 469, ilustr. w tekście 41, tabl. ilustr. 23, s. 364–369* [CB 92 1967, nr 5: HS 27: Technology, s. 45–46]¹²².

118 Z dopiskiem: „Referat wygłoszony październiku 1964”. Brak w obu tomach CB 1966–75.

119 Brak danych w obu tomach CB 1966–75.

120 Brak recenzji w CB 1966–75. Książka w CB 1966–75 vol. 7 Subjects: B Mathematics, s. 58.

121 Błędnie zapisane nazwisko: Olszowski.

122 Brak danych o recenzji w CB 1966–75. Książka w CB 1966–75 vol. 7 Subjects: V Materials and Processes, s. 188.

- Zbigniew Pączkowski¹²³, A.P. Mandryka, „Istorija ballistiki (do sieriediny X–IX w.)”. *Izdatielstwo „Nauka”, Moskwa–Leningrad 1964, ss. 374, ilustr., s. 369–374* [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 38: Technology, s. 617]¹²⁴.
- Jerzy Piaskowski, „Metalurgia miedzi, ołowiu i srebra w Europie środkowej od XV do końca XVIII w.”, *Tadeusz Dziekoński, Wrocław [etc.] 1963, s. 383–385* [CB 92 1967, nr 5: HS 27: Technology, s. 41]¹²⁵.
- Anna Czekajewska, Manfred Edwin Welti, „Der Basler Buchdruck und Britannien. Die Reception britischen Gedankenguts in den Basler Pressen von den Anfängen bis zum Beginn des 17. Jahrhunderts”. *Helbing und Ljichtenhahn, Basel 1964, ss. X III + 291, tabl. 1., s. 387–390* [CB 92 1967, nr 5: HS 37: Seventeenth and eighteenth centuries, s. 584]¹²⁶.
- Ignacy Zenon Siemion, *W sprawie terminologii chemicznej polskiego przekładu „Wielkiej sztuki artylerii” Kazimierza Siemienowicza, s. 391–394* [CB 92 1967, nr 5: HS 27: Technology, s. 44]¹²⁷.
- Władysław Jewsiewicki, „Polskie osiągnięcia techniczne z dziedziny utrwalania i odtwarzania dźwięku do roku 1939”, *Roman Wajdowicz, Wrocław [etc.] 1962; „Julian Ochorowicz jako prekursor telewizji i wynalazca w dziedzinie telefonii”, Roman Wajdowicz, Wrocław [etc.] 1964, s. 412–417* [CB 92 1967, nr 5: HS 39: Contemporary sciences, s. 123]¹²⁸.
- Mieczysław Marczewski, „Księga SIMP – Pół wieku działalności mechaników polskich w przemyśle. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich. Opracowanie zbiorowe pod redakcją W. Kawęckiego. Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1963, ss. 519, ilustr.”, s. 417–422 [CB 92 1967, nr 5: HS 39: Contemporary sciences, s. 113]¹²⁹.
- Eugeniusz Tomaszewski, „Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Sygnatury 1811–2148”. *Opracowali: Zbigniew Jabłoński i Alojzy Preissner. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk – Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1962, ss. XII + 317, s. 422–423* [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 2: Bibliographies and bibliographical tools, s. 527]¹³⁰.
- Zygmunt Brocki, „Istorija techniki. Bibliograficzeskij ukazatel. 1957–1959”. *Pod redakcją S.W. Szuchardina. Izdatielstwo „Nauka”, Moskwa 1964, ss. 383, s. 426–427* [CB 91 1966, nr 4 (190): HS 2: Bibliographies and bibliographical tools, s. 527]¹³¹.

Numer 4 (5 artykułów, 1 materiały, 2 nekrologi, 2 polemiki, 23 recenzje) – brak w CB, CB 1913–65 i CB 1966–75.

123 Błędnie zapisane nazwisko: Paczkowski.

124 Brak recenzji i książki w CB 1913–65 i CB 1966–75.

125 Brak recenzji w CB 1966–75. Książka w CB 1966–75 vol. 7 Subjects: V Materials and Processes, s. 187.

126 Brak recenzji i książki w tomach CB 1913–65 i CB 1966–75.

127 Brak recenzji i książki w CB 1966–75.

128 Brak recenzji w CB 1966–75. Tylko jedna z dwóch książek Wajdowicza (*Julian Ochorowicz jako prekursor telewizji i wynalazca w dziedzinie telefonii*) odnotowana jest w CB 1966–75 vol. 6 Personalities, OCHOROWICZ, JULIAN (1850–1917), s. 311 i CB 1966–75 vol. 7 Subjects: 9 XL SOUND REPRODUCTION , s. 552.

129 Brak recenzji i książki w CB 1966–75.

130 Brak recenzji i książki w CB 1966–75.

131 Brak recenzji i książki w CB 1966–75.

Bibliografia

Źródła

- Eightieth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1954)*, red. I.B. Cohen, K. Strelsky, „Isis” 1955, t. 46, nr 2, s. 111–220, DOI 10.1086/348406.
- Eighty-Eighth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1963)*, red. H. Woolf, A. Cattell, „Isis” 1963, t. 54, nr 4, s. 515–667, DOI 10.1086/349789.
- Eighty-Fifth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1960)*, red. N. Sivin, H. Woolf, P. Brooks Bosson, „Isis”, 1960, t. 51, nr 3, s. 371–484, DOI 10.1086/348933.
- Eighty-Fourth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1959)*, red. I.B. Cohen, H. Woolf, P. Brooks Bosson, „Isis” 1959, t. 50, nr 3, s. 289–407, DOI 10.1086/348796.
- Eighty-Ninth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1964)*, red. R.P. Multhauf, B.S. Finn, A.V.H. Cattell, D.D. Menkes, „Isis” 1964, t. 55, nr 4, s. 475–605, DOI 10.1086/349921.
- Eighty-Second Critical Bibliography of The History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1957) (Endorsed by the History of Science Division of the International Union of the History and Philosophy of Science)*, red. I.B. Cohen, K. Strelsky, „Isis” 1957, t. 48, nr 2, s. 189–280, DOI 10.1086/348564.
- Eighty-Seventh Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1962)*, red. H. Woolf, A. Thompson, „Isis” 1962, t. 53, nr 4, s. 545–648, DOI 10.1086/349659.
- Eighty-Sixth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1961)*, red. H. Woolf, P. Brooks Bosson, C.B. Hewitt, „Isis” 1961, t. 52, nr 3, s. 445–526, DOI 10.1086/349497.
- Eighty-Third Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1958)*, red. I.B. Cohen, K. Strelsky, „Isis” 1958, t. 49, nr 2, s. 179–296, DOI 10.1086/348672.
- Isis Cumulative Bibliography 1966–1975. A Bibliography of the History of Science Formed from Isis Critical Bibliographies 91–100 Indexing Literature Published from 1965 through 1974*, red. J. Neu, t. 1, *Personalities and Institutions*, London 1980, t. 2, *Subjects, Periods and Civilizations*, London 1985.
- Isis Cumulative Bibliography. A Bibliography of the History of Science Formed from Isis Critical Bibliographies 1–90, 1913–65*, red. M. Whitrow, t. 1, cz. 1, *Personalities A–J*, London 1971, t. 2, cz. 1, *Personalities K–Z*, cz. 2, *Institutions*, London 1971, t. 3, *Subject*, London 1976, t. 4, *Civilizations and Periods. Prehistory to Middle Ages*, London 1982, t. 5, *Civilizations and Periods. 15th to 19th centuries*, London 1982.
- Seventy-Ninth Critical Bibliography of the History and Philosophy of Science and of the History of Civilization (To 31 August 1952)*, red. G. Sarton, F. Siegel, „Isis” 1953, t. 44, nr 1–2, s. 10–204, DOI 10.1086/348219.
- Ninetieth Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1965)*, red. R.P. Multhauf, B.S. Finn, A.V.H. Cattell, G.B. Calvert, D.D. Menkes, „Isis” 1965, t. 56, nr 4, s. 490–657, DOI 10.1086/350074.

Ninety-First Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1966), red. R.P. Multhauf, B.S. Finn, A. Cattell Renwick, D.D. Menkes, „Isis” 1966, t. 57, nr 4, s. 516–644, DOI 10.1086/350179.

Ninety-Second Critical Bibliography of the History of Science and Its Cultural Influences (To 1 January 1967), red. R.P. Multhauf, B.S. Finn, A. Cattell Renwick, D.D. Menkes, V. Skidmore Rutledge, „Isis” 1967, t. 58, nr 5, s. 1–143, DOI 10.1086/350330.

Literatura przedmiotu

VIII Międzynarodowy Kongres Historii Nauki, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 1957, t. 2, nr 1, s. 181–189.

A.B. [Birkenmajer A.], *Dwa zagraniczne głosy o polskiej powojennej historiografii nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki” 1960, t. 5, nr 2, s. 288–290.

Bartnicka K., *Możliwości i perspektywy rozwoju Instytutu Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk*, [w:] *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia działalności*, red. J. Schiller, L. Zasztowt, Warszawa 2004, s. 11–16.

Cohen I.B., *A Cumulative Critical Bibliography of the History of Science: A Report to the History of Science Society*, „Isis” 1972, t. 63, nr 3, s. 388–392, DOI 10.1086/350946.

Gella A., *XI Międzynarodowy Kongres Historii Nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1965, t. 10, nr 4, s. 663–664.

Guerlac H., *A Proposed Revision of the Isis Critical Bibliography*, „Isis” 1953, t. 44, nr 3, s. 226–228, DOI 10.1086/348222.

Kryszewski W., *Z działalności Komitetu Historii Nauki PAN*, „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” 1954, nr 2, s. 677–682.

„Kwartalnik Historii Nauki”. *Bibliografia zawartości tomów I–X, 1956–1965*, zestawił J. Rózewicz, Warszawa 1966, s. 104.

Od redakcji, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1956, t. 1, nr 1, s. 3–7.

Opalek K., *Jedenaście roczników „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1968, t. 13, nr 3, s. 623–636.

Osińska W., *Z dziejów Międzynarodowej Organizacji Historyków Nauki*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1965, t. 10, nr 3, s. 313–323.

Owczarek J., *Pracownicy Instytutu Historii Nauki PAN w latach 1954–2004*, [w:] *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia działalności*, red. J. Schiller, L. Zasztowt, Warszawa 2004, s. 427–436.

Railienė B., *George’as Sartonas ir Izidė: mokslo istorijos bibliografijos paradigma*, „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka” 2018, s. 137–142.

Roskal Z., *Platońska kosmologia, anatomia i matematyka w nauce greckiej*, „Kwartalnik Historii Nauki” 2001, t. 46, nr 4, s. 37–60.

Rózewicz J., *The 25th Anniversary of the „Quarterly Journal of the History of Science and Technology (1956–1980)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1980, t. 25, nr 4, s. 769–774.

Samsonowicz H., [Słowo wstępne], [w:] *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia działalności*, red. J. Schiller, L. Zasztowt, Warszawa 2004, s. 9.

- Sarton G., *The Tower of Babel*, „Isis” 1948, t. 39, nr 1–2, s. 3–15, DOI 10.1086/348934.
- Stasiewicz-Jasiukowa I., *Wspomnienie o Beacie Szczepańskiej (1906–1997)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1997, t. 42, nr 3–4, s. 159–162.
- Sygocki W., *Geneza Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN i jego związki z ówczesnym Zakładem Historii Nauki*, [w:] *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia działalności*, red. J. Schiller, L. Zasztowt, Warszawa 2004, s. 51–66.
- Sygocki W., *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Kalendarium*, [w:] *Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953–2003. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia działalności*, red. J. Schiller, L. Zasztowt, Warszawa 2004, s. 17–30.
- Weldon S., *Bibliography is Social Organizing Knowledge in the Isis Bibliography from Sarton to the Early Twenty-First Century*, „Isis” 2013, t. 104, s. 540–550, DOI 10.1086/673273.
- Weldon S., *The „Isis” Bibliography from Its Origins to the Present Day: One Hundred Years of Evolution of a classification System*, „Circumscribere” 2009, t. 6, s. 26–46.
- Whitrow M., *Interrelationships in the History of Science: Bibliography as a Guide to Items for Research*, „Isis” 1983, t. 74, s. 81–85, DOI 10.1086/353178.
- Whitrow M., *Isis Cumulative Bibliography*, „Isis” 1982, t. 73, nr 1, s. 95, DOI 10.1086/352912.
- Zamecki S., *Kwartalnik Historii nauki i Techniki – ludzie i problemy. Lata 1956–1993*, Warszawa 2020.

mgr **Dorota Kozłowska** – zatrudniona w Instytucie Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN. W latach 1996–2020 kierowała Biblioteką Instytutu, od 2012 r. kieruje Działem Wydawniczym IHN PAN. Od 2020 r. prowadzi prace nad reaktywaniem Bibliografii Historii Nauki (od 2019 r. bibliografia drukowana jest w „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki”). Zainteresowania: naukoznawstwo, historia kartografii, historia nauk przyrodniczych i technicznych. Autorka i redaktorka licznych publikacji naukowych, współredaguje czasopiśmia naukowe, m.in. „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki” i „Naukę Polską”.

e-mail: dorotapeczlewicz@gmail.com

Data zgłoszenia artykułu: 26 lipca 2024

Data przyjęcia do druku: 5 maja 2025